

**Raport z realizacji
„Programu Ochrony Środowiska
dla Gminy Kuźnia Raciborska na lata 2021-2024
z perspektywą na lata 2025- 2028”
za lata 2023-2024**

Zamawiający:

Gmina Kuźnia Raciborska

Urząd Miejski w Kuźni Raciborskiej
ul. Słowackiego 4
47-420 Kuźnia Raciborska,
tel. 32 419-14-17;
fax. 32 419-14-32
e-mail: poczta@kuzniaraciborska.pl
www: kuzniaraciborska.pl/

Wykonawca:

ATsys.pl Sp. z o.o. Spółka Komandytowa

ul. Lompy 7/3
40-030 Katowice

NIP: 634-28-17-144
REGON: 243232469
KRS: 0000457756

E-mail: kontakt@atsys.pl

Spis treści

1.	Wstęp	4
2.	Ogólna charakterystyka miasta, stan środowiska i zagrożenia	6
2.1.	Położenie gminy, podział administracyjny	6
2.2.	Demografia	7
2.3.	Klimat	7
2.4.	Mieszkalnictwo	9
2.5.	Przedsiębiorcy	9
2.6.	Rolnictwo	10
2.7.	Leśnictwo	11
2.8.	Zasoby przyrodnicze	11
3.	Ocena realizacji Programu Ochrony Środowiska	15
3.1.	Ocena stopnia realizacji celów i kierunków działań w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza	15
3.2.	Ocena stopnia realizacji celów i kierunków działań w zakresie zagrożenia hałasem	30
3.3.	Ocena stopnia realizacji celów i kierunków działań w zakresie pól elektromagnetycznych ..	35
3.4.	Ocena stopnia realizacji celów i kierunków działań w zakresie gospodarowania wodami	39
3.4.1.	Bezpieczeństwo powodziowe	46
3.5.	Ocena stopnia realizacji celów i kierunków działań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej	51
3.6.	Ocena stopnia realizacji celów i kierunków działań w zakresie zasobów geologicznych	56
3.7.	Ocena stopnia realizacji celów i kierunków działań w zakresie gleb	59
3.8.	Ocena stopnia realizacji celów i kierunków działań w zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów	62
3.9.	Ocena stopnia realizacji celów i kierunków działań w zakresie zasobów przyrodniczych	69
3.10.	Ocena stopnia realizacji celów i kierunków działań w zakresie przeciwdziałaniu zagrożeniom poważnymi awariami	74
4.	WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI PROGRAMU	76
5.	Podsumowanie	77
6.	SPIS RYSUNKÓW	78
7.	SPIS TABEL	78

1. WSTĘP

Ochrona środowiska naturalnego wraz z odpowiednią dbałością o życie mieszkańców jest obowiązkiem Gminy, a cel ten powinien wynikać z harmonijnie prowadzonej polityki ekologicznej, zgodnej z przyjętymi dokumentami strategicznym na danym obszarze. Efektywność działań zależy od przyjętych kierunków i rozwiązań, a także współpracy pomiędzy podmiotami i jednostkami samorządu terytorialnego - szczególnie w obszarach, w których przewidywane są zagrożenia środowiskowe lub na terenach ochrony przyrodniczej. Niezbędne jest więc przyjęcie dokumentu zarządzania strategicznego, który określi zadania dla wszystkich podmiotów korzystających z zasobów i mających swój udział w ochronie środowiska.

Niniejszy dokument został sporządzany przy współpracy z Urzędem Miejskim w Kuźni Raciborskiej z wykorzystaniem danych przekazanych przez instytucje, podmioty i przedsiębiorstwa działające na terenie Gminy.

Głównym i nadrzędnym celem opracowania Programu Ochrony Środowiska jest weryfikacja podjętych działań wraz z aktualną oceną stanu środowiska, w porównaniu do zakładanych efektów, a także uaktualnienie celów polityki ekologicznej zapewniającej bezpieczeństwo wszystkich komponentów środowiska naturalnego z zachowaniem zasady zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego. W „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Kuźnia Raciborska na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028” wskazany został sposób realizacji założeń na terenie Gminy, zgodnie z wytycznymi priorytetami ekologicznymi, a także z wyszczególnieniem działań do roku 2024, zgodnymi z celami ustalonymi w strategiach, programach i dokumentach programowych szczebla międzynarodowego i krajowego. Opracowany dokument wyznacza również harmonogram działań w oparciu o wszystkie komponenty środowiska naturalnego, wraz z aspektami finansowymi realizacji proponowanych inwestycji i koncepcją prowadzenia monitoringu, a także aktualizacji założeń. Istotnym celem jest również włączenie społeczeństwa na etapie kreowania dokumentu, a następnie przy jego realizacji i ewaluacji podjętych działań. Przyczyni się to do uspołecznienia procesu, a tym samym spełni edukacyjną rolę dokumentu.

Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kuźnia Raciborska na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028, został sporządzony jako podsumowanie działań zrealizowanych w latach 2023-2024. Dokument jest zgodny z zakresem określonym w wytycznych Ministerstwa Środowiska i przyjętymi zasadami wewnętrznymi pozwalającymi na uzyskanie ujednoliconego i przejrzystego opracowania.

Ocenę aktualnej realizacji działań z zakresu stanu środowiska podzielono na dziesięć obszarów interwencyjnych:

- 1) ochrona klimatu i jakości powietrza,
- 2) zagrożenia hałasem,
- 3) pola elektromagnetyczne,
- 4) gospodarowanie wodami,
- 5) gospodarka wodno-ściekowa,
- 6) zasoby geologiczne,
- 7) gleby,
- 8) gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- 9) zasoby przyrodnicze,
- 10) zagrożenia poważnymi awariami.

2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA, STAN ŚRODOWISKA I ZAGROŻENIA

2.1. Położenie gminy, podział administracyjny

Gmina Kuźnia Raciborska jest położona w zachodniej części województwa śląskiego, w powiecie raciborskim. Gmina graniczy od północy z gminą Bierawa (powiat kędzierzyńsko-kozielski – województwo opolskie), od północnego wschodu i wschodu z gminą Sośnicowice (powiat gliwicki), od wschodu z gminą Pilchowice (powiat gliwicki), od południowego wschodu z miastem Rybnik, od południa z gminą Lyski (powiat rybnicki) i gminą Nędza (powiat raciborski), a od zachodu z gminą Rudnik (powiat raciborski) i gminą Cisek (powiat kędzierzyńsko-kozielski – województwo opolskie). Zachodnią granicę Gminy stanowi rzeka Odra.

W skład Gminy Kuźnia Raciborska wchodzi:

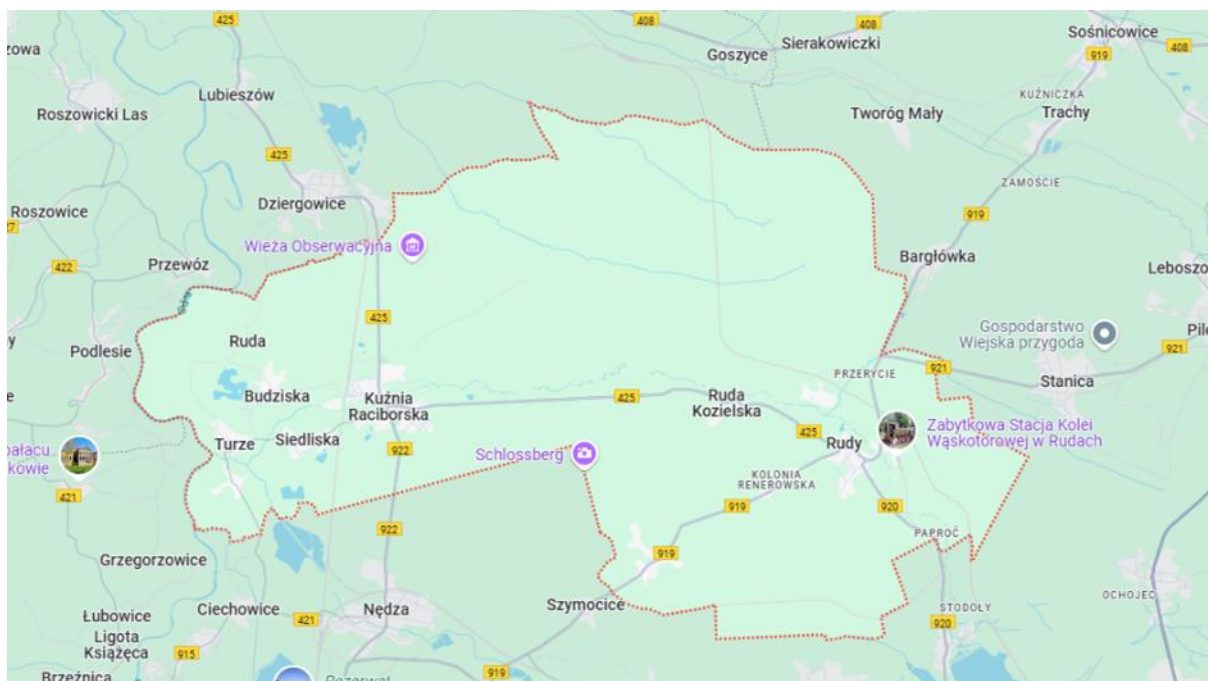
- miasto Kuźnia Raciborska oraz,
- sołectwa: Turze, Siedliska, Budziska, Ruda, Jankowice, Ruda Kozielska, Rudy wraz z przysiółkami: Biały Dwór, Brantolka, Kolonia Renerowska, Paproć, Podbiała, Przerycie, Szybki.¹

Tabela 1 Dane na temat podziału administracyjnego Gminy Kuźnia Raciborska

Nazwa wskaźnika	Jednostka	2020	2021	2022	2023	2024
Powierzchnia	ha	12 662	12 662	12 665	12 666	12 666
	km ²	127	127	127	127	127

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dane za lata 2020-2024

¹ Źródło: <https://kuzniaraciborska.pl/o-gminie/charakterystyka-gminy>

Rysunek 1 Mapa Gminy Kuźnia Raciborska

Źródło: <https://www.google.pl/maps/place/Ku%C5%BAnia+Raciborska>

2.2. Demografia

Według danych publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny na dzień 31 grudnia 2024 roku Gminę Kuźnia Raciborska zamieszkiwało 10 518 osób. Liczba kobiet na koniec 2024 roku wynosiła 5 294 (50,3 %) , natomiast mężczyzn – 5 224 (co stanowiło około 49,7% ogółu ludności).

Szczegółowe informacje na temat zmian liczby ludności w latach 2020 - 2024 prezentuje tabela poniżej:

Tabela 2 Stan ludności Gminy Kuźnia Raciborska w latach 2020-2024

Nazwa wskaźnika	Jednostka	2020	2021	2022	2023	2024
Ludność ogółem	[osoba]	10 829	10 763	10 673	10 581	10 518
Kobiety	[osoba]	5 475	5 410	5 378	5 329	5 294
	[%]	50,56	50,26	50,38	50,36	50,3
Mężczyźni	[osoba]	5 354	5 353	5 295	5 252	5 224
	[%]	49,44	49,74	49,62	49,64	49,7

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dane za 2020-2024 rok

2.3. Klimat

Klimat w Gminie Kuźnia Raciborska jest umiarkowany ciepły, często opisywany jako przejściowy ze względu na wpływ mas powietrza kontynentalnego ze wschodu oraz mas powietrza znad Atlantyku, od zachodu.

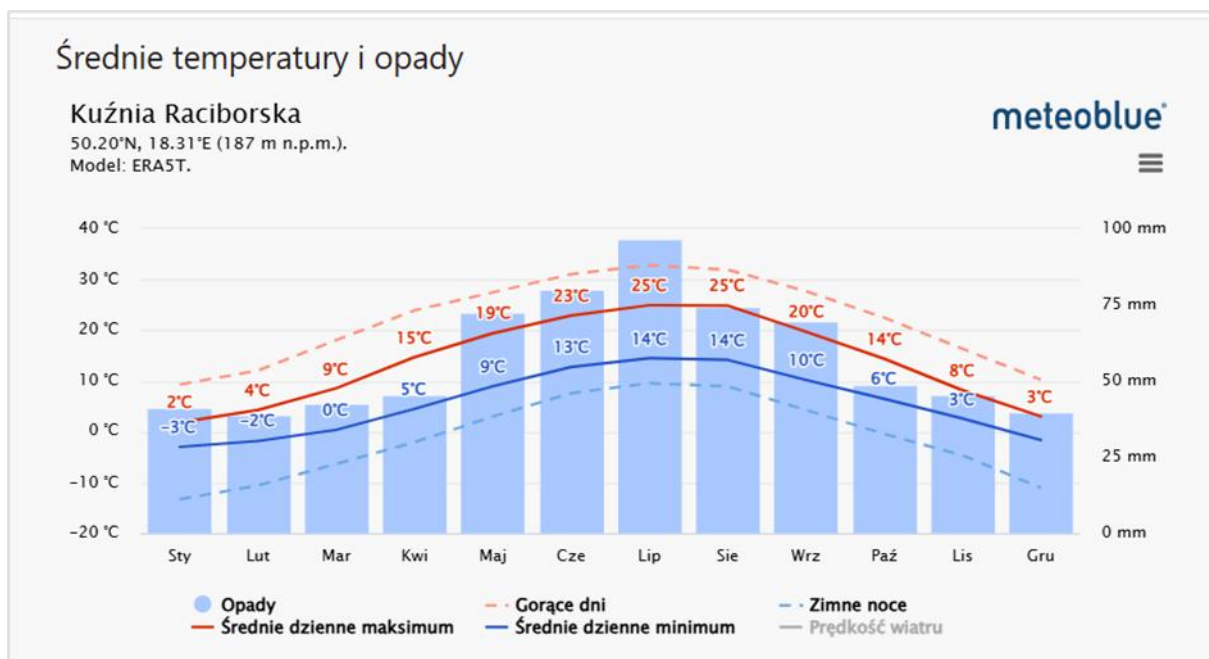
Suma opadów atmosferycznych waha się w ostatnich latach w granicach od 654,0 mm (2019 r.) do 909,5 mm (2023 r.). W 2024 r. suma opadów atmosferycznych wyniosła 778,7 mm i była

wyższa od uśrednionej sumy opadu atmosferycznego w Polsce (607,00 mm). Opady utrzymują się przez cały rok, z wyraźnie przeważającą ilością w miesiącach letnich.

Dni śnieżne występują od listopada do marca, najwięcej dni śnieżnych obserwuje się w styczniu – 9,7 dni.

Średnia roczna temperatura powietrza wynosi od 9,5 (2021 r.) do 12,0 °C (2024 r.), najcieplejszymi miesiącami są lipiec i sierpień, a najzimniejszym miesiącem jest styczeń.

Długość sezonu wegetacyjnego wynosi przeciętnie 230-240 dni.

Rysunek 2 Średnie temperatury i opady na terenie Gminy Kuźnia Raciborska

Źródło: <https://www.meteoblue.com/pl/>

Tabela 3 Tabela klimatu Gminy Kuźnia Raciborska

	styczeń	luty	marzec	kwiecień	maj	czerwiec
Śr. Temperatura (° C)	-1,3	-0,1	3,9	9,7	14,4	17,9
Min. Temperatura (° C)	-4,1	-3,5	-0,4	4,2	9,1	12,9
Max. Temperatura (° C)	1,3	3,2	8,2	14,6	19	22,2
Opady / Opady deszczu (mm)	47	41	51	51	77	81
Wilgotność(%)	82%	80%	73%	67%	68%	68%
Deszczowe dni (d)	8	8	9	8	9	9
Godziny słoneczne (g)	3,4	4,3	5,9	8,8	10,0	10,8
	lipiec	Sierpień	wrzesień	październik	listopad	grudzień
Śr. Temperatura (° C)	19,9	19,6	15	10,1	5,5	0,7

Min. Temperatura (° C)	15	14,7	10,7	6,6	2,8	-1,9
Max. Temperatura (° C)	24,3	24,2	19,4	13,9	8,4	3,1
Opady / Opady deszczu (mm)	98	68	69	51	51	48
Wilgotność(%)	68%	67%	71%	77%	82%	82%
Deszczowe dni (d)	10	8	8	7	8	8
Godziny słoneczne (g)	11,2	10,4	7,6	5,3	3,9	3,4

Źródło: <https://en.climate-data.org/europe/poland/silesian-voivodeship/kuznia-raciborska-46615/>

2.4. Mieszkalnictwo

W 2024 roku na terenie Gminy Kuźnia Raciborska znajdowało się 2 413 budynków mieszkalnych. Zmianę zasobów mieszkaniowych w latach 2020-2024 na terenie Gminy prezentuje tabela poniżej.

Tabela 4 Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Kuźnia Raciborska w latach 2020-2024

Nazwa wskaźnika	Jednostka	2020	2021	2022	2023	2024
budynki	[sztuk]	2 362	2 385	2 390	2 399	2 413
mieszkania	[sztuk]	3 686	3 696	3 702	3 712	3 730
izby	[sztuk]	17 109	17 180	17 213	17 266	17 372
powierzchnia użytkowa mieszkań	[m ²]	341 230	343 155	344 064	345 653	348 680
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania	[m ²]	92,6	92,8	92,9	93,1	93,5

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dane za 2020-2024 rok

2.5. Przedsiębiorcy

Na terenie Gminy Kuźnia Raciborska w 2024 roku działało łącznie 872 podmiotów gospodarczych, z czego przeważały mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników (829 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie gminy). Szczegółowe dane na temat liczby i wielkości przedsiębiorstw przedstawia tabela 4. Największe zmiany w ostatnich latach dotyczył najmniejszych działalności (do 9 pracowników), gdzie odnotowuje się stały wzrost podmiotów.

Tabela 5 Podmioty gospodarcze według klas wielkości na terenie Gminy Kuźnia Raciborska w latach 2021-2024

Podmioty według klas wielkości (liczba zatrudnionych)	Jednostka	2021	2022	2023	2024
Ogółem	[podmiot gospodarczy]	818	833	858	872
mikroprzedsiębiorstwo (do 9 osób)	[podmiot gospodarczy]	775	791	815	829
małe przedsiębiorstwo (od 10 do 49 osób)	[podmiot gospodarczy]	32	31	32	32
średnie przedsiębiorstwo (od 50 do 249 osób)	[podmiot gospodarczy]	9	9	9	8
duże przedsiębiorstwo (od 250 do 999 osób)	[podmiot gospodarczy]	2	2	2	3

Pod względem rodzaju działalności najmniejszy udział ma grupa rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo. Liczba podmiotów z zakresu przemysł i budownictwo oraz pozostała działalność od 2021 roku systematycznie zwiększa się.

Tabela 6 Podmioty gospodarcze według rodzajów działalności na terenie Gminy Kuźnia Raciborska w latach 2021-2024

Rodzaj działalności	Jednostka	2021	2022	2023	2024
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	[podmiot gospodarczy]	49	49	50	46
przemysł i budownictwo	[podmiot gospodarczy]	201	215	220	231
pozostała działalność	[podmiot gospodarczy]	568	569	588	595
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	[%]	5,99	5,9	5,8	5,5
przemysł i budownictwo	[%]	24,6	25,8	25,6	27,9
pozostała działalność	[%]	69,4	68,3	72,1	71,8

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dane za 2021-2024 rok

2.6. Rolnictwo

Gospodarstwa rolne – grunty rolne ogółem w 2020 roku stanowiły 12,21% ogólnej powierzchni Gminy Kuźnia Raciborska. Szczegółowy podział tych gruntów w latach przedstawia tabela poniżej. Użytki rolne pod zasiewami zajmują 55,23 % powierzchni gruntów rolnych. Łąki i pastwiska trwale łącznie zajmują - około 30,63% powierzchni gruntów rolnych. Powierzchnia sadów w Gminie Kuźnia Raciborska wynosiła w 2020 roku 1,63 ha.

Tabela 7 Użytki rolne na terenie Gminy Kuźnia Raciborska w 2020 roku

Typ gruntu	Jednostka	2020
Gospodarstwa rolne - grunty ogółem	[ha]	1546,48
	[% w ogólnej powierzchni gminy]	12,21
użytki rolne ogółem	[ha]	1 429,77
	[% w ogólnej powierzchni gruntów rolnych]	92,45
użytki rolne w dobrej kulturze	[ha]	1 339,46
	[% w ogólnej powierzchni gruntów rolnych]	86,61
pod zasiewami	[ha]	854,17
	[% w ogólnej powierzchni gruntów rolnych]	55,23
łąki trwale	[ha]	450,22
	[% w ogólnej powierzchni gruntów rolnych]	29,11
pastwiska trwale	[ha]	23,50
	[% w ogólnej powierzchni gruntów rolnych]	1,52
pozostałe użytki rolne	[ha]	90,31

	[% w ogólnej powierzchni gruntów rolnych]	5,84
las i grunty leśne	[ha]	66,47
	[% w ogólnej powierzchni gruntów rolnych]	4,3
pozostałe grunty	[ha]	50,24
	[% w ogólnej powierzchni gruntów rolnych]	3,25

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dane za 2020 rok

2.7. Leśnictwo

Lesistość w Gminie Kuźnia Raciborska w roku 2024 wynosiła 73 %. Szczegółowy podział gruntów leśnych ze względu na własność przedstawia tabela poniżej. W ostatnich latach areal gruntów leśnych nieznacznie zmienia się. Grunty leśne publiczne stanowią większość w stosunku do gruntów prywatnych.

Tabela 8 Powierzchnia gruntów leśnych na terenie Gminy Kuźnia Raciborska w latach 2020-2024

Powierzchnia gruntów leśnych	Jednostka	2020	2021	2022	2023	2024
grunty leśne ogółem	[ha]	9 640,75	9 640,75	9 643,21	9 641,50	9 641,55
% udział w ogólnej powierzchni Gminy	%	76,14	76,14	76,14	76,12	76,12
grunty leśne publiczne	[ha]	9 355,75	9 355,75	9 360,21	9 361,50	9 364,55
% udział w ogólnej powierzchni gruntów leśnych	%	97,04	97,04	97,1	97,1	97,13
grunty leśne prywatne	[ha]	285,00	285,00	283,00	280,00	277,00
% udział w ogólnej powierzchni gruntów leśnych	%	2,96	2,96	2,93	2,97	2,87

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dane za 2020-2023 rok

2.8. Zasoby przyrodnicze

Na obszarze Gminy Kuźnia Raciborska występują formy ochrony przyrody zarejestrowane w centralnym rejestrze form ochrony przyrody <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP>, w tym:

➤ park krajobrazowy:

PL.ZIPOP.1393.PK.54 Park Krajobrazowy Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich; utworzony 4.01.1994 r. na mocy Rozporządzenia nr 181/93 Woj. Katowickiego z 23

listopada 1993 r. w sprawie utworzenia parku Krajobrazowego: "Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich z późn. zmianami.

Park Krajobrazowy Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich położony jest w południowo-zachodniej części województwa śląskiego i zajmuje wschodnią część Kotliny Raciborskiej oraz północne fragmenty Płaskowyżu Rybnickiego. Położony jest w gminach Gaszowice, Suszec, Czerwionka-Leszczyny, Sośnicowice, Rybnik, Orzesze, Lyski, Kuźnia Raciborska, Kornowac, Nędza, Żory, Racibórz, Knurów, Pilchowice, Jejkowice. Park obejmuje obszar o pow. 49 387 ha łącznie. Powierzchnia otuliny wynosi 12 100 ha.

Celem utworzenia Parku obejmującego tereny leśne, obszary rzek i stawów, upraw polnych i zabudowań jest zachowanie i ochrona dóbr i walorów przyrodniczych, przyrodniczo-kulturowych, kulturowych i rekreacyjnych.

➤ **Pomniki przyrody:**

- PL.ZIPOP.1393.PP.2411053.762 - pomnik przyrody: drzewo (gatunek: Dąb szypułkowy - *Quercus robur*; pierśnica: 192cm; obwód: 603cm); rośnie w pobliżu kanału wodnego byłej elektrowni wodnej w Rudach;
- PL.ZIPOP.1393.PP.2411053.763 - pomnik przyrody: drzewo (gatunek: Dąb szypułkowy - *Quercus robur*; pierśnica: 153cm; obwód: 481cm); rośnie w Rudach w pobliżu grobli nad rzeką Rudą, przy ul. Cysterskiej;
- PL.ZIPOP.1393.PP.2411053.764 - pomnik przyrody: drzewo (gatunek: Dąb szypułkowy - *Quercus robur*; pierśnica: 164cm; obwód: 515cm); drzewo martwe, cenny element przyrodniczy ze względu na faunę bytującą w próchnie drzewa, nie zagraża bezpieczeństwu; rośnie w Rudach przy ul. Zamkowej obok kościoła na polanie widokowej;
- PL.ZIPOP.1393.PP.2411053.767 - pomnik przyrody: drzewo (gatunek: Dąb szypułkowy - *Quercus robur*; pierśnica: 157cm; obwód: 493cm); rośnie w Rudach nad rzeką Rudą przy ul. Cysterskiej;
- PL.ZIPOP.1393.PP.2411053.768 - pomnik przyrody: drzewo (gatunek: Dąb szypułkowy - *Quercus robur*; pierśnica: 118cm; obwód: 371cm) - drzewo martwe cenny element przyrodniczy ze względu na faunę bytującą w próchnie drzewa, nie zagraża bezpieczeństwu; zlokalizowany w Rudach oddz. 242;
- PL.ZIPOP.1393.PP.2411053.769 - pomnik przyrody: drzewo (gatunek: Dąb szypułkowy - *Quercus robur*; pierśnica: 238cm; obwód: 748cm); rośnie w Rudach przy ul. Zamkowej obok kościoła na tyłach parku;

- PL.ZIPOP.1393.PP.2411053.770 - pomnik przyrody: drzewo (gatunek: Jodła pospolita (Jodła biała) - *Abies alba*; pierśnica: 98cm; obwód: 308cm); rośnie w Leśnictwie Nędza, oddz. 458;
- PL.ZIPOP.1393.PP.2411053.772 - pomnik przyrody: drzewo (gatunek: Sosna zwyczajna (Sosna pospolita) - *Pinus sylvestris*; pierśnica: 76cm; obwód: 239cm); rośnie w Leśnictwie Nędza, oddz. 458;
- PL.ZIPOP.1393.PP.2411053.773 - pomnik przyrody: drzewo (gatunek: Sosna zwyczajna (Sosna pospolita) - *Pinus sylvestris*; pierśnica: 81cm; obwód: 254cm); rośnie w Leśnictwie Nędza, oddz. 458;
- PL.ZIPOP.1393.PP.2411053.774 - pomnik przyrody: drzewo (gatunek: Sosna zwyczajna (Sosna pospolita) - *Pinus sylvestris*; pierśnica: 80cm; obwód: 251cm); rośnie w Leśnictwie Nędza, oddz. 458;
- PL.ZIPOP.1393.PP.2411053.775 - pomnik przyrody: drzewo (gatunek: Dąb szypułkowy - *Quercus robur*; pierśnica: 135cm; obwód: 424cm); rośnie w Leśnictwie Nędza, oddz. 458;
- PL.ZIPOP.1393.PP.2411053.776 - pomnik przyrody: drzewo (gatunek: Sosna zwyczajna (Sosna pospolita) - *Pinus sylvestris*; pierśnica: 69cm; obwód: 217cm); rośnie w Leśnictwie Nędza, oddz. 457;
- PL.ZIPOP.1393.PP.2411053.777 - pomnik przyrody: drzewo (gatunek: Dąb szypułkowy - *Quercus robur*; pierśnica: 175cm; obwód: 550cm); rośnie w Leśnictwie Nędza, oddz. 457;
- PL.ZIPOP.1393.PP.2411053.779 - pomnik przyrody Grab Jankowicki: drzewo (gatunek: Grab zwyczajny (Grab pospolity) - *Carpinus betulus*; pierśnica: 132cm; obwód: 415cm); rośnie w Nadleśnictwie Rudy Raciborskie, Leśnictwo Krasiejów oddz. 232 w pobliżu drogi Rudy-Racibórz;

➤ **Użytek ekologiczny**

- PL.ZIPOP.1393.UE.2411053.52 - użytek ekologiczny Starorzecze przy Klasztorze w Rudach; ustanowiony 23.02.2008 r. na mocy Rozporządzenia Nr 2/08 Wojewody Śląskiego z dnia 30 stycznia 2008 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego pod nazwą "Starorzecze przy Klasztorze w Rudach Wielkich" w gminie Kuźnia Raciborska, obecnie Uchwałą Nr IX/91/2011 Rady Miejskiej w Kuźni Raciborskiej z dnia 25 sierpnia 2011 r. w sprawie użytku ekologicznego "Starorzecze przy Klasztorze w Rudach Wielkich"; rodzaj: siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków; powierzchnia 2,1121 ha; położony przy Klasztorze w Rudach Wielkich; cele ochrony: zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych ekosystemów

hydrogenicznych ze stanowiskami regionalnie rzadkich i ustępujących gatunków roślin; na obszarze użytku ekologicznego ustalono zadanie ochrony czynnej polegające na utrzymaniu urządzeń wodnych w stanie technicznym pozwalającym na utrzymaniu właściwego dla zbiorowisk łęgowych poziomu wód gruntowych.

3. OCENA REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

3.1. Ocena stopnia realizacji celów i kierunków działań w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza

Dla obszaru wyznaczono następujące cele:

- **Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze Gminy Kuźnia Raciborska, związana z realizacją kierunków działań naprawczych;**
- **Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami.**

Gmina Kuźnia Raciborska zlokalizowana jest w województwie śląskim, dla którego Główny Inspektorat Ochrony Środowiska co roku sporządza raport o stanie środowiska, a także ocenia jakość powietrza. Ocenę jakości powietrza i obserwację zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska (art. 89 ustawy Prawo ochrony środowiska).

Ostania „Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, raport wojewódzki za rok 2024” została opublikowana w kwietniu 2025 roku. W ocenie przedstawiono stan jakości powietrza w województwie śląskim w 2024 roku jak również przeprowadzono analizę porównawczą z jakością powietrza w latach poprzednich.

Celem prowadzenia rocznych ocen jakości powietrza jest uzyskanie informacji o stężeniach zanieczyszczeń na obszarze poszczególnych stref, w zakresie umożliwiającym:

1. Dokonanie klasyfikacji stref, według określonych kryteriów (poziom dopuszczalny substancji, poziom docelowy, poziom celu długoterminowego).
Wartości kryterialne zostały określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu. Wynik klasyfikacji jest podstawą do określenia potrzeby podjęcia i prowadzenia określonych działań na rzecz utrzymania lub poprawy jakości powietrza w danej strefie (w tym opracowywania lub aktualizacji programów ochrony powietrza (POP)).
2. Uzyskanie informacji o przestrzennych rozkładach stężeń zanieczyszczeń na obszarze strefy, w zakresie umożliwiającym wskazanie obszarów przekroczeń wartości kryterialnych oraz określenie poziomów stężeń występujących na tych obszarach. Informacje te są niezbędne do określenia obszarów wymagających podjęcia działań na rzecz poprawy jakości powietrza (redukcji stężeń zanieczyszczeń) lub w przypadku uznania posiadanych informacji za niewystarczające – do przeprowadzenia dodatkowych badań we wskazanych rejonach.

3. Wskazanie prawdopodobnych przyczyn występowania ponadnormatywnych stężeń zanieczyszczeń w określonych rejonach (w zakresie możliwym do uzyskania na podstawie posiadanych informacji).

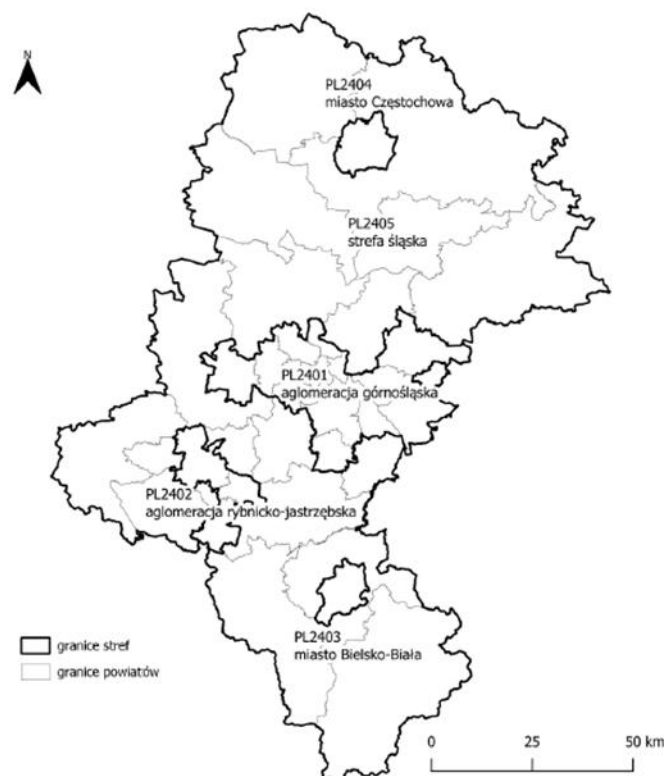
Raport, uwzględnia podział Polski na strefy określony w załączniku do Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 647, z późn. zm).

Zgodnie z ustawą w województwie śląskim strefy stanowią:

- aglomeracja górnośląska – kod strefy PL2401 - obejmuje 14 miast na prawach powiatu: Katowice, Sosnowiec, Jaworzno, Bytom, Zabrze, Ruda Śląska, Tychy, Dąbrowa Górnicza, Chorzów, Mysłowice, Świętochłowice, Siemianowice Śląskie, Piekary Śląskie, Gliwice;
- aglomeracja rybnicko-jastrzębska – kod strefy PL2402 - obejmuje 3 miasta na prawach powiatu: Rybnik, Żory, Jastrzębie Zdrój;
- miasto Bielsko-Biała - kod strefy PL2403 - strefa miejska powyżej 100 tysięcy mieszkańców;
- miasto Częstochowa - kod strefy PL2404 - strefa miejska powyżej 100 tysięcy mieszkańców;
- strefa śląska – kod strefy PL2405 – pozostały obszar województwa, obejmuje 17 powiatów ziemskich: bielski, cieszyński, żywiecki, bieruńsko-lędziński, pszczyński, częstochowski, kłobucki, myszkowski, lubliniecki, gliwicki, mikołowski, raciborski, rybnicki, wodzisławski, tarnogórski, będziński, zawierciański.

Zgodnie z raportem, Gmina Kuźnia Raciborska zaliczona jest do strefy śląskiej – kod strefy PL2405.

Ocenę jakości powietrza za rok 2024, pod kątem ochrony zdrowia ludzi, w województwie śląskim wykonano dla wszystkich 5 stref. W ocenie pod kątem ochrony roślin uwzględniono natomiast tylko strefę śląską.

Rysunek 3 Podział województwa śląskiego na strefy dla celów oceny jakości powietrza za 2024 r.

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim. Raport Wojewódzki za rok 2024

Dla wszystkich substancji podlegających ocenie, strefy zaliczono do klas:

- dla zanieczyszczeń: dwutlenku siarki (SO₂), dwutlenku azotu (NO₂), tlenku węgla (CO), benzenu (C₆H₆), pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz zawartości ołowiu (Pb) w pyłe zawieszonym PM₁₀ - ochrona zdrowia ludzi oraz: dwutlenku siarki (SO₂) i tlenków azotu (NO_x) - ochrona roślin:
 - klasa A – jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie nie przekraczały poziomów dopuszczalnych (z uwzględnieniem dozwolonych częstości przekroczeń określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (w przypadku pyłu zawieszonego PM_{2,5}, w roku 2024 obowiązuje poziom dopuszczalny II faza, przy ocenie którego stosuje się dotychczasowe oznaczenie klas: A1 i C1);
 - klasa C - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalne;
- dla ozonu (O₃) - ochrona zdrowia ludzi i ochrona roślin oraz arsenu (As), kadmu (Cd), niklu (Ni), benzo(a)pirenu (B(a)P) w pyłe zawieszonym PM₁₀ - ochrona zdrowia ludzi:

- klasa A - jeżeli stężenia zanieczyszczenia nie przekraczały poziomów docelowych;
- klasa C - powyżej poziomu docelowego;
- klasa D1 – jeżeli stężenia ozonu nie przekraczały; poziomu celu długoterminowego;
- klasa D2 - jeżeli stężenia ozonu przekraczały poziom celu długoterminowego.

W 2024 r. w ramach systemu PMŚ, na terenie województwa śląskiego funkcjonowało ogółem 31 stacji pomiarowych. Pomiary realizowane były przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – monitoring w wojewódzkiej sieci stacji, w ramach ogólnopolskiego systemu monitoringu jakości powietrza.

Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza w województwie śląskim jest emisja antropogeniczna. W zakresie pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu największy udział stanowi emisja pochodząca z sektora komunalno-bytowego (emisja powierzchniowa), w zakresie tlenków azotu jest to emisja z działalności przemysłowej (emisja punktowa) oraz z transportu (emisja liniowa), w odniesieniu do tlenków siarki największa emisja pochodzi z działalności przemysłowej (emisja punktowa). Udział w stężeniach zanieczyszczeń w powietrzu na obszarze województwa ma również napływ emisji z obszaru Polski oraz Europy, a okresowo również z Afryki i Azji.

Źródłem emisji, który wpływa na stężenia zanieczyszczeń zwłaszcza na obszarach bezpośrednio sąsiadujących z drogami o znacznym natężeniu ruchu w województwie śląskim, jest transport drogowy. Zanieczyszczenia komunikacyjne w postaci pyłów powstają głównie w wyniku ścierania się hamulców, opon i nawierzchni dróg oraz unosu zanieczyszczeń z powierzchni dróg, natomiast tlenki azotu są emitowane z rur wydechowych. Transport drogowy ma znaczący udział w emisji całkowitej tlenków azotu (NO_x) w województwie śląskim. Najwyższa emisja z sektora transportu drogowego występuje na obszarach dużych miast oraz wzdłuż arterii komunikacyjnych o największym natężeniu ruchu samochodów w ciągu doby. W województwie śląskim są to autostrady A4 i A1. Aglomeracja górnośląska odpowiada za 32% emisji tlenków azotu, 32% pyłu PM₁₀ i 32% pyłu PM_{2,5} w skali województwa. W skali całego kraju województwo śląskie odpowiada za około 10% emisji ww. zanieczyszczeń z transportu drogowego.

Do lokalnych źródeł emisji zanieczyszczeń zalicza się emisję komunalno-bytową tzw. „niską emisję”, która pochodzi z domów ogrzewanych indywidualnie paliwami stałymi. Sektor ten odpowiada głównie za emisję pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu. Udział źródeł komunalno-bytowych z województwa śląskiego w emisji poszczególnych zanieczyszczeń

w kraju wynosił dla pyłu PM10 - 9,8%, dla pyłu PM2,5 - 9,6%, dla B(a)P - 11,2%, dla tlenków siarki - 12,3% i dla tlenków azotu - 11,2%.

Podstawą klasyfikacji stref były wyniki pomiarów prowadzonych w 2024 r. w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz wyniki analiz wykonanych z wykorzystaniem metody obiektywnego szacowania w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2024 wykonanego przez IOŚ-PIB.

Na podstawie przeprowadzonych ocen, strefy zaliczono do nw. klas:

- ze względu na ochronę zdrowia:
 - klasy A dla dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, benzenu, tlenku węgla, ozonu (wg poziomu docelowego), pyłu zawieszonego PM10, ołowiu, arsenu, kadmu i niklu w pyłe zawieszonym PM10;
 - klasy A1 dla pyłu zawieszonego PM2,5 (w odniesieniu do poziomu dopuszczalnego II fazy 20 µg/m³);
 - klasy C dla, pyłu zawieszonego PM10 (24-h) i benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10,
 - klasy D2 dla O₃ wg poziomu celu długoterminowego;
- ze względu na ochronę roślin do:
 - klasy A dla tlenków azotu, dwutlenku siarki, ozonu (wg poziomu docelowego);
 - klasy D2 – przekroczenie poziomu celu długoterminowego ozonu.

Zbiorcze zestawienie wyników klasyfikacji stref wg kryterium ochrona zdrowia w 2024 roku zawiera poniższa tabela.

Tabela 9 Zbiorcze zestawienie wyników klasyfikacji stref wg kryterium ochrona zdrowia ludzi w 2024 roku– klasyfikacja podstawowa

Nazwa strefy	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃ ¹⁾	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2.5 ²⁾
strefa śląska	A	A	A	A	A	C	A	A	A	A	C	A1

¹⁾ Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa uzyskała klasę D2

²⁾ Dla pyłu PM2,5 – poziom dopuszczalny I faza, strefa uzyskała klasę A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim obejmująca 2024 rok

Zbiorcze zestawienie wyników klasyfikacji stref wg kryterium ochrona roślin w 2024 roku dla strefy śląskiej zawiera poniższa tabela.

Tabela 10 Zbiorcze zestawienie wyników klasyfikacji stref wg kryterium ochrony roślin w 2024 roku dla strefy śląskiej

Nazwa strefy	NO _x	O ₃	SO ₂
Strefa śląska	A	A ¹	A

1) Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa uzyskała klasę D2

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim obejmująca 2024 rok

W odniesieniu do kryterium ochrony roślin ocenie podlegała strefa śląska - dla wszystkich analizowanych zanieczyszczeń strefa ta została zaliczona do klasy A.

W przypadku oceny pod kątem poziomu celu długoterminowego dla ozonu strefa śląska uzyskała klasę D2.

W porównaniu do 2023 roku, w 2024 roku w województwie śląskim nastąpiło pogorszenie jakości powietrza. Strefa aglomeracja górnośląska w przypadku ozonu (3 lata) uzyskała klasę C, podczas gdy w poprzedniej ocenie uzyskała klasę A, strefa aglomeracja górnośląska i strefa śląska w przypadku pyłu zawieszonego PM₁₀ zostały zakwalifikowane do gorszej klasy - klasy C, strefy aglomeracja górnośląska i miasto Częstochowa, w przypadku pyłu zawieszonego PM_{2,5} (II faza) zostały sklasyfikowane w klasie C1, podczas gdy w poprzedniej ocenie uzyskały klasę A1. Podobnie jak w roku 2023, w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego dla ozonu wszystkie strefy w województwie uzyskały klasę D2.

W strefie śląskiej doszło do przekroczenia:

- poziomu dopuszczalnego dla pyłu zawieszonego PM₁₀ (24-h);
- poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ (rok);
- we wszystkich strefach został przekroczony poziom celu długoterminowego ozonu – klasa D2.

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza wykonanej na podstawie danych za 2024 r., określone zostały strefy w województwie śląskim, w których należy podjąć działania w celu uzyskania na danym obszarze obowiązujących norm jakości powietrza.

2024 rok był kolejnym rokiem, w którym na wszystkich stanowiskach pomiarowych nie zostały przekroczone stężenia średnioroczne pyłu zawieszonego PM₁₀, tak jak w latach 2020-2023. W związku z nieprzekroczeniem poziomu dopuszczalnego dla tego kryterium, wszystkie strefy zostały zaliczone do klasy A. W aglomeracji górnośląskiej i w strefie śląskiej przekroczony został jednak drugi parametr oceny pyłu zawieszonego PM₁₀, a mianowicie dopuszczalna częstość przekraczania stężeń 24-godzinnych wynosząca 35 dni w roku kalendarzowym. Strefy te otrzymały klasę C. W 2023 r. wszystkie strefy dla tego kryterium były sklasyfikowane w klasie A.

W 2024 roku wzrosła także ilość dni z przekroczeniem poziomu alarmowego z 1 w 2023 r. do 4 oraz ilość dni z przekroczeniem poziomu informowania z 7 do 12. Najwyższe dobowe stężenie pyłu zawieszonego PM10 wystąpiło w styczniu 2024 r.

W odniesieniu do fazy II dla pyłu zawieszonego PM2,5, do klasy C1 zostały zaliczone dwie strefy: aglomeracja górnośląska i miasto Częstochowa, pozostałe strefy spełniały normę dla klasy A1. W przypadku dodatkowego kryterium poziomu dopuszczalnego I fazy dla pyłu zawieszonego PM2,5, wynoszącego 25 µg/m³, wszystkie strefy dotrzymały tego wymagania, podobnie jak w latach 2022-2023 i zaliczone zostały do klasy A.

Nadal największym problemem w województwie śląskim w zakresie jakości powietrza są przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10. Wszystkie strefy w województwie śląskim wciąż zaliczane są do klasy C. Obszar przekroczeń dla tego zanieczyszczenia zwiększył się z 21% w 2023 r., do 27% w 2024 r. Zwiększyła się także liczba ludności zamieszkująca obszar przekroczeń z 59% w 2023 r. do 74% w 2024 r.

Główną przyczyną występowania przekroczeń norm jakości powietrza dla pyłu zawieszonego PM10, i zawartego w pyłe PM10 benzo(a)pirenu, w województwie śląskim jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków mieszkalnych tzw. „niska emisja”. Problem ten dotyczy więc przede wszystkim sezonu grzewczego. Przekroczenia wartości dobowej dopuszczalnego poziomu dla pyłu zawieszonego PM10 poza sezonem grzewczym występowały sporadycznie, w 2024 r. w kwietniu i we wrześniu. Znacznie mniejszy wpływ na przekroczenie norm w zakresie pyłu zawieszonego i zawartego w pyłe PM10 benzo(a)pirenu ma emisja przemysłowa oraz liniowa.

Od wielu lat nie przekraczają norm i pozostają w województwie śląskim w klasie A zanieczyszczenia gazowe tj: dwutlenek siarki, tlenek węgla i benzen, a także oznaczane w pyłe zawieszonym PM10 metale: ołów, arsen, kadm i nikiel.

W aglomeracji górnośląskiej występował obszar przekroczenia średniorocznego poziomu dopuszczalnego dwutlenku azotu, związany z oddziaływaniem transportu drogowego. W pozostałych strefach województwa śląskiego, tak jak w latach poprzednich, przekroczenia dwutlenku azotu nie występowały.

Zgodnie z danymi GIOŚ za 2024 r. na terenie Gminy Kuźnia Raciborska:

- występowało przekroczenie poziomu docelowego B(a)P w pyłe zawieszonym PM10 (średnia roczna);
- występowało przekroczenie poziomu długoterminowego ozonu w odniesieniu do kryterium ochrony zdrowia ludzi oraz w odniesieniu do kryterium ochrony roślin.

Statystyki stężeń dla wybranych zanieczyszczeń oszacowane na podstawie wyników obiektywnego szacowania wykonanego w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2024 wykonanego przez IOŚ-PIB, dla obszaru Gminy Kuźnia Raciborska przedstawiały się następująco:

- PM10 średnia roczna [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] – min – 19,5; max – 27,9; średnia – 21,8;
- PM10 36 maksimum [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] - min – 32,3; max – 44,6; średnia – 36,2;
- PM2,5 średnia roczna [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] min – 12,0; max – 19,8; średnia – 15,0;
- B(a)P średnia roczna [ng/m^3] min – 0,58; max – 2,25; średnia – 1,00.²

Na terenie Gminy Kuźnia Raciborska nie zostały zlokalizowane stacje pomiarowe jakości powietrza w ramach systemu PMŚ:

Najbliższym punktem pomiarowym, zlokalizowanym około 10 km od Gminy Kuźnia Raciborska, jest stacja pomiarowa w Raciborzu:

- Racibórz, ul. Wojska Polskiego 8; kod stacji SIRaciborzWPMOB; stacja należąca do strefy śląskiej; parametry mierzone na stacji: automatyczny pomiar pyłu zawieszonego PM10 i pyłu zawieszonego PM2.5; stacja ma charakter miejski.

Każdy z mieszkańców Gminy Kuźnia Raciborska na stronie internetowej Gminy w zakładce <https://kuzniaraciborska.pl/jakosc-powietrza-na-terenie-gminy-kuznia-raciborska/> ma dostęp do powiadomień o jakości powietrza opracowywanych przez Departament Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (RWMŚ w Katowicach) oraz do bieżących informacji o stanie powietrza z dwóch czujników pomiarowych zamontowanych na budynku Szkoły Podstawowej im. Jana Wawrzynka w Kuźni Raciborskiej i na budynku Szkoły Podstawowej im. Jana III Sobieskiego w Rudach, działających ramach platformy <https://airly.org/pl>, które monitorują jakość powietrza, w tym PM 1, PM 2.5, PM 10, temperaturę, wilgotność, ciśnienie atmosferyczne, prędkość wiatru. Stan czystości powietrza w Gminie można sprawdzić wchodząc na stronę internetową <https://airly.org/map/pl/#50.19655,18.315521,i37262>.

Działania zmierzające do ograniczenia przekroczeń określone w aktualizacji POP przyjętej uchwałą Nr VI/62/8/2023 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 20 listopada 2023 r. w sprawie przyjęcia aktualizacji „Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego” przyjętego uchwałą Nr VI/21/12/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 22 czerwca 2020 roku , to przede wszystkim:

² Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim. Raport wojewódzki za rok 2024

- ograniczenie emisji z instalacji na paliwa stałe o mocy do 1 MW i poprawa efektywności energetycznej.

Działanie naprawcze realizowane jest na podstawie uchwały nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, zwanej „uchwałą antysmogową”.

Zadanie jest realizowane poprzez:

- zastąpienie niskosprawnych urządzeń siecią ciepłowniczą lub urządzeniami wykorzystującymi odnawialne źródła energii;
- zastąpienie niskosprawnych urządzeń urządzeniami opalnymi gazem, urządzeniami opalnymi olejem, ogrzewaniem elektrycznym lub urządzeniami spełniającymi minimum wymogi jakościowe ekoprojektu dla urządzeń na paliwa stałe;
- ograniczenie strat ciepła poprzez termomodernizację obiektów ogrzewanych w sposób indywidualny.

W Gminie Kuźnia Raciborska w zakresie poprawy stanu powietrza realizowane są poniższe programy:

W maju 2025 roku przyjęto Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Kuźnia Raciborska na lata 2025-2028”.

W programie przyjęto plan działań Gminy (harmonogram) będący kontynuacją działań realizowanych w Gminie. Został opracowany na podstawie inwestycji realizowanych przez mieszkańców od roku 2021 (poprzednia wersja PONE).

Przyjęty harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji działań gminnych na lata 2025-2028 zakłada:

- dofinansowanie do wymiany niskosprawnych kotłów na paliwa na biomasę spełniających wymagania Ekoprojektu, w tym likwidację 20 szt./rok niskosprawnych kotłów na paliwa stałe z zakupem i instalacją 20 nowych kotłów (Ecodesign) na biomasę; dofinansowanie do jednej inwestycji zgodnie z Regulaminem dofinansowania - kwota: 6.000,00 zł; budżet Gminy łączny (dofinansowanie) 120.000,00/rok, tj. maks. 480.000 zł łącznie;
- dofinansowanie do wymiany niskosprawnych kotłów na paliwa stałe na pompy ciepła lub ogrzewanie elektryczne, w tym likwidacja 20 szt. niskosprawnych kotłów na paliwa stałe z zakupem i instalacją 20 szt. pomp ciepła lub ogrzewania elektrycznego; dofinansowanie do jednej inwestycji zgodnie z Regulaminem

dofinansowania - kwota: 10.000,00 zł; budżet Gminy łączny (dofinansowanie) 200.000,00 tj. maks. 800.000 zł łącznie.

- **„Czyste Powietrze”** to kompleksowy program, którego celem jest poprawa jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych poprzez wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych jednorodzinnych. Program jest przeznaczony dla właścicieli lub współwłaścicieli jednorodzinnych budynków mieszkalnych, lub wydzielonych w budynkach jednorodzinnych lokali mieszkalnych z wyodrębnioną księgą wieczystą. W ramach programu „Czyste Powietrze” można otrzymać dofinansowanie na wymianę starych i nieefektywnych źródeł ciepła na paliwo stałe na nowoczesne źródła ciepła spełniające najwyższe normy, oraz przeprowadzenia kompleksowej termomodernizacji budynku.

Gmina Kuźnia Raciborska podpisała porozumienie z WFOŚiGW w Katowicach w sprawie partnerstwa w programie „Czyste powietrze”. W ramach partnerstwa w Gminie Kuźnia Raciborska prowadzony jest Gminny punkt konsultacyjno-informacyjny programu „Czyste powietrze” w ramach Referatu Ochrony Środowiska i Rolnictwa. Mieszkańcy Gminy Kuźnia Raciborska mogą uzyskać pomoc pracownika w wypełnianiu wniosków o dofinansowanie oraz wniosków o płatność w ramach programu „Czyste Powietrze”.

W ramach programu „Czyste powietrze” w Gminie Kuźnia Raciborska (stan na dzień 31.03.2025 r.):

- liczba złożonych wniosków o dofinansowanie - 644;
- liczba zawartych umów o dofinansowanie – 597;
- liczba zrealizowanych przedsięwzięć – 468;
- sumaryczna kwota wypłaconych dotacji - 7 509 051,69 zł.³

Działania związane z gospodarką niskoemisyjną zrealizowane w 2023 roku:

- edukacja lokalnej społeczności w zakresie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii – informacje na stronach internetowych Gminy: <https://kuzniaraciborska.pl/dotacje-na-odnawialne-zrodla-energii/>. Dyżury Ekodoradcy Subregionu Zachodniego. Spotkanie informacyjno-edukacyjne dla mieszkańców odbyło się 13 czerwca 2023 r. w Sali MOKSIR, które koordynował Ekodoradca;

³ Źródło: https://wfosigw.katowice.pl/wp-content/uploads/2025/04/GminyCzP_31_03_2025.pdf

- systematyczne informowanie mieszkańców o stanie jakości powietrza na terenie Gminy poprzez informacje zamieszczane na stronie internetowej.: <https://kuzniaraciborska.pl/jakosc-powietrza-na-terenie-gminy-kuznia-raciborska>;
- przeprowadzono łącznie 30 kontroli palenisk domowych w budynkach mieszkalnych, w tym 10 kontroli rutynowych, 4 kontrole interwencyjne oraz 16 kontroli po ogłoszeniu alarmów smogowych na terenie Gminy Kuźnia Raciborska;
- wymiana kotłowni lub palenisk węglowych na źródła o wyższej niż dotychczas sprawności wytwarzania ciepła spełniające wymagania emisyjne – w roku 2023 wykonano 76 modernizacji kotłowni w budynkach indywidualnych w ramach realizacji „Programu Czyste Powietrze”;
- w 2023 roku w 8 budynkach wielorodzinnych (Wspólnoty Mieszkaniowe) zlikwidowano kotły węglowe, budynki zostały podłączone do sieci ciepłowniczej

Działania związane z gospodarką niskoemisyjną zrealizowane w 2022 roku:

- edukacja lokalnej społeczności w zakresie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii – udział Gminy w projekcie Subregionu Zachodniego „Gmina z dobrą energią” jako modelowa kampania informacyjno-edukacyjna, której celem było szerzenie wiedzy na temat niskiej emisji oraz metod walki z nią;
- realizacja wniosku w konkursie RPO WSL Odnawialne źródła energii – montaż instalacji fotowoltaicznych 219 instalacji fotowoltaicznych, 32 instalacji pomp ciepła c.o.+c.w.u oraz 3 instalacji pomp ciepła c.w.u, montaż 106 instalacji solarnych;
- przeprowadzono łącznie 46 kontroli palenisk domowych w budynkach mieszkalnych, w tym kontrole rutynowe oraz po ogłoszeniu alarmów smogowych na terenie Gminy Kuźnia Raciborska;
- zrealizowano wymianę kotłowni lub palenisk węglowych na źródła o wyższej niż dotychczas sprawności wytwarzania ciepła spełniające wymagania emisyjne – w roku 2022 wykonano 169 modernizacji kotłowni w budynkach indywidualnych, w tym 145 modernizacji w ramach realizacji „Programu Czyste Powietrze” i 24 modernizacje w ramach realizacji PONE;
- podpisano umowę z przewoźnikiem którego tabor samochodowy spełnia standard emisyjności euro 5 i euro 6;
- zakupiono nowy autobus szkolny o standardzie emisyjności euro 6.

Ważne, z punktu widzenia ochrony powietrza atmosferycznego były również podejmowane działania w zakresie ograniczenia wtórnej emisji zanieczyszczeń. Polegały one głównie na poprawie nawierzchni dróg.

Działania prowadzone przez Gminę Kuźnia Raciborska w ostatnich latach pokazują wyraźny spadek zanieczyszczeń powietrza. Tą tendencję obrazują wskaźniki zanieczyszczeń w postaci średnio rocznego zanieczyszczenia PM10, PM2,5 i benzo(a)pirenem.

Tabela 11 Działania prowadzone w celu ochrony powietrza w latach 2023-2024 na terenie Gminy Kuźnia Raciborska

Rok realizacji	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony w zł	źródła finansowania
2023	Program „Czyste Powietrze”	WFOŚiGW/Gmina Kuźnia Raciborska	W 2023 roku złożono 97 wniosków o wypłatę dofinansowania na wymianę starego źródła ciepła oraz termomodernizację budynku	Zgodnie z kosztorysem	WFOŚiGW
2024	Program „Czyste Powietrze”	WFOŚiGW /Gmina Kuźnia Raciborska	W 2024 roku złożono 57 wniosków o wypłatę dofinansowania na wymianę starego źródła ciepła oraz termomodernizację budynku	Zgodnie z kosztorysem	WFOŚiGW
2023	Zmiana ogrzewania w budynkach wielorodzinnych	Gmina Kuźnia Raciborska/Wspólnoty Mieszkaniowe	W 8 budynkach wielorodzinnych zlikwidowano kotły węglowe. Budynki zostały przyłączone do sieci ciepłowniczej.	Zgodnie z kosztorysem	Środki własne/środki zewnętrzne
2023-2024	Wymiana ogrzewania w budynkach użyteczności publicznej	Gmina Kuźnia Raciborska	Wymiana niskosprawnego ciepła w Szkole Podstawowej w Budziskach	233 392,50	Środki własne/WFOŚiGW
2024	Wymiana ogrzewania w budynkach użyteczności publicznej	Gmina Kuźnia Raciborska	W 2024 roku w 1 budynku użyteczności publicznej zlikwidowano 2 kotły węglowe oraz zakupiono kocioł na biomasę.	Zgodnie z kosztorysem	Środki własne/środki zewnętrzne
2023-2024	Inwestycje drogowe	Gmina Kuźnia Raciborska	Zaprojektowanie i wykonanie przebudowy dróg gminnych po wykonaniu kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Kuźnia Raciborska, ul. Szkolna, ul. Leśna- - Budziska ul. Fabryczna, ul. Wolności - Kuźnia Raciborska - ul. Fabryczna, ul. Nowy Świat	3 198 000,00	Środki własne/środki zewnętrzne
2023	Działania edukacyjno-informacyjne	Gmina Kuźnia Raciborska	1. Dyżury Ekodoradcy Subregionu Zachodniego. 2. Spotkanie informacyjno-edukacyjne dla mieszkańców odbyło się 13 czerwca 2023r. w Sali MOKSIR, które koordynował Ekodoradca. 3. Systematyczne informowanie mieszkańców o stanie jakości powietrza na	W ramach zadań własnych	Nie dotyczy

			terenie Gminy poprzez informacje zamieszczane na stronie internetowej.: https://kuzniaraciborska.pl/jakosc-powietrza-na-terenie-gminy-kuznia-raciborska/. Na terenie Gminy Kuźnia Raciborska, są zamontowane dwa urządzenia do pomiaru zanieczyszczeń powietrza – czujniki Airly. Jeden zamontowany jest na budynku Szkoły Podstawowej im. Jana Wawrzynka w Kuźni Raciborskiej a drugi czujnik zamontowany jest na budynku Szkoły Podstawowej im. Jana III Sobieskiego w Rudach. 4. W ramach edukacji ekologicznej udostępniono w wersji on-line dla przedszkolaków i dzieci ze szkół podstawowych nagrane przedstawienie o tematyce ekologicznej pt. „Zielony Kopciuszek” oraz „Detektyw Kot”. 5. Dofinansowano wycieczkę do lasu dla dzieci szkolnych z Rud w celu realizacji projektu ekologicznego związanego z zanieczyszczeniem powietrza.		
2024	Działania edukacyjno-informacyjne	Gmina Kuźnia Raciborska	1. Dyżury Ekodoradcy Subregionu Zachodniego odbywał się raz w miesiącu. 2. Spotkanie informacyjno-edukacyjne dla mieszkańców w zakresie możliwości otrzymania dotacji na wymianę źródeł ciepła i termomodernizacji, odbyło 5 marca 2024r. w sali MOKSiR. 3. Systematyczne informowanie mieszkańców o stanie jakości powietrza na terenie Gminy poprzez informacje zamieszczane na stronie internetowej: https://kuzniaraciborska.pl/jakosc-powietrza-na-terenie-gminy-kuznia-raciborska/. Na terenie Gminy Kuźnia	W ramach zadań własnych	Nie dotyczy

			Raciborska, są zamontowane dwa urządzenia do pomiaru zanieczyszczeń powietrza – czujniki Airly. Jeden zamontowany jest na budynku Szkoły Podstawowej im. Jana Wawrzynka w Kuźni Raciborskiej, a drugi czujnik zamontowany jest na budynku Szkoły Podstawowej im. Jana III Sobieskiego w Rudach.		
2023-2024	Działania kontrolne	Gmina Kuźnia Raciborska	W 2023 roku przeprowadzono łącznie 30 kontroli palenisk domowych w budynkach mieszkalnych, w tym 10 kontroli rutynowych, 4 kontrole interwencyjne oraz 16 kontroli po ogłoszeniu alarmów smogowych na terenie Gminy Kuźnia Raciborska. W 2024 roku przeprowadzono łącznie 79 kontroli palenisk domowych w budynkach mieszkalnych, w tym 50 kontroli rutynowych, 7 kontroli interwencyjnych oraz 22 kontrole po ogłoszeniu alarmów smogowych na terenie Gminy Kuźnia Raciborska.	W ramach zadań własnych	Nie dotyczy

Źródło: Opracowanie własne

3.2. Ocena stopnia realizacji celów i kierunków działań w zakresie zagrożenia hałasem

Dla obszaru wyznaczono następujący cel:

- **Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska.**

Jednym z najbardziej odczuwalnych czynników negatywnie wpływających na środowisko i człowieka jest hałas, który z uwagi na rozwój przemysłu i transportu ulega podwyższeniu. Stan akustyczny dla danego obszaru oceniany jest na podstawie przeprowadzonych badań w środowisku. Ze względu na źródło hałasu, dzielony jest najczęściej na hałas komunikacyjny - związany z transportem drogowym, kolejowym czy lotniczym, a także hałas przemysłowy. Dodatkową, okresową uciążliwość jest hałas związany z pracami budowlanymi i remontowymi – jednak przy każdej tego typu inwestycji powinna zostać opracowywana prognoza oddziaływania na środowisko, w której określone będą zabiegi minimalizujące negatywny wpływ na klimat akustyczny.

Najistotniejszy wpływ na emisję hałasu drogowego wywiera natężenie ruchu pojazdów.

Na terenie kraju co 5 lat GDDKiA przeprowadza Generalny Pomiar Ruchu (GPR), który obejmuje drogi krajowe oraz wojewódzkie.

W GPR 2020/21 na sieci dróg krajowych objętej pomiarem ruchu zanotowano wzrost ruchu średnio o 21% względem 2015 roku, SDRR 2020/21 na sieci dróg krajowych wyniósł 13 568 poj./dobę. Średni dobowy ruch roczny (SDRR) pojazdów silnikowych w GPR 2020/21 na sieci dróg wojewódzkich wynosił 4 231 poj./dobę i podobnie jak w roku 2015, był ponad trzykrotnie mniejszy od SDRR na zamiejskiej sieci dróg krajowych. Pomiędzy GPR 2015, a GPR 2020/21 na sieci dróg wojewódzkich objętej pomiarem ruchu zanotowano wzrost ruchu średnio o 20% względem roku 2015.

Na podstawie przeprowadzonego w 2020 r. GPR na zlecenie GDDKiA opracowano Mapy akustyczne dla dróg krajowych i wojewódzkich o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie, tj. około 8 200 poj. na dobę.

Podstawę oceny klimatu akustycznego w strategicznej mapie hałasu stanowią wskaźniki:

- L_{DWN} – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony zgodnie z ISO 1996-2:1987 w ciągu wszystkich dób w roku (rozumianym jako dany rok kalendarzowy w odniesieniu do emisji dźwięku i średni rok w odniesieniu do warunków meteorologicznych), z uwzględnieniem pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6⁰⁰ do godz. 18⁰⁰), pory wieczoru (rozumianej jako przedział czasu od godz. 18⁰⁰ do godz. 22⁰⁰) oraz pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰);

- L_N – długookresowy średni poziom dźwięku A, wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony zgodnie z ISO 1996-2:1987 w ciągu wszystkich pór nocy (rozumianych jako przedział czasu od godz. 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰) w roku (rozumianym jako dany rok kalendarzowy w odniesieniu do emisji dźwięku i średni rok w odniesieniu do warunków meteorologicznych).

Zgodnie z art. 112a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U z 2024 r. poz. 54) wartości wskaźnika L_{DWN} służą do oceny oddziaływania akustycznego w kontekście ogólnej dokuczliwości hałasu, a wskaźnika L_N do oceny oddziaływania akustycznego w kontekście zaburzeń snu.

Głównym celem opracowania strategicznych map hałasu jest określenie stopnia narażenia na hałas drogowy terenów w otoczeniu dróg.

W ramach zadania polegającego na sporządzeniu strategicznych map hałasu dla dróg powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie w obrębie województwa śląskiego opracowano:

- w 2022 roku na zlecenie Zarządu Dróg Wojewódzkich w Katowicach - Strategiczną mapę hałasu dla dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie zlokalizowanych w województwie śląskim.

Na terenie powiatu raciborskiego, mapowaniem objęto:

- DW416, DW417 - Racibórz /DK45/, długość odcinka 3,033 km;
- DW 919 - odcinek Rudy /DW425/ - Rudy /DW920/; długość 0,595 km, w obrębie Gminy Kuźnia Raciborska;
- DW 919 – odcinek Racibórz /DW935/ - Racibórz /DW915/, długość odcinka 2,475 km
- DW 935 – odcinek Racibórz /DK45/ - Racibórz /DW919/, Racibórz /DW919/ - Kornowac, Kornowac - Rzuchów /DW933/

W obrębie powiatu raciborskiego wyznaczono tereny zagrożone hałasem:

- dla wskaźnika L_{DWN} :
 - przekroczenia w zakresie od 1dB do 5 dB występują na powierzchni 0,061 km²(liczba zagrożonych mieszkańców 300); przekroczenia w zakresie od 5,1 dB do 10 dB występują na powierzchni 0,015 km² (liczba zagrożonych mieszkańców 100); przekroczenia w zakresie od 10,1 dB do 15 dB i w zakresie > 15 nie występują;
- dla wskaźnika L_N :
 - przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB występują na powierzchni 0,054 km²(liczba zagrożonych mieszkańców 300); przekroczenia w zakresie od 5,1 dB do 10 dB występują na powierzchni 0,002 km² (liczba zagrożonych

mieszkańców 0; przekroczenia w zakresie od 10,1 dB do 15 dB i w zakresie > 15 nie występują.

Hałas generowany przez ruch pojazdów szynowych związany jest z hałasem trakcyjnym pochodzącym od silników trakcyjnych i wentylatorów, hałasem toczenia - powstającym na styku kół pociągu z szynami, a także hałasem aerodynamicznym - związanym z opływem powietrza.

Przez gminę Kuźnia Raciborska przebiega:

- linia kolejowa o znaczeniu państwowym nr 151 Kędzierzyn – Koźle – Chałupki (granica państwa).

W ramach projektu pn.: „Prace na linii kolejowej E-59 na odcinku Kędzierzyn Koźle – Chałupki (granica Państwa)”, wartego ponad 296 mln zł, finansowanego z budżetu państwa, PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. w grudniu 2018 r. zakończyły rewitalizację linii Kędzierzyn Koźle – Chałupki na odcinkach Bierawa – Nędza i Racibórz – Krzyżanowice. PLK przebudowały 3 stacje: Nędza, Kuźnia Raciborska i Dziergowice oraz przystanek osobowy Tworów.

Na stacji Kuźnia Raciborska została wyremontowana kładka dla pieszych, łącząca perony z budynkiem dworca.

Linia od Kędzierzyna Koźla do Chałupek, która po inwestycji zwiększyła swoje możliwości, stanowi ważne połączenie w ciągu komunikacyjnym E 59, łączącym porty w Szczecinie i Świnoujściu ze Śląskiem i przejściem granicznym w Chałupkach. Poprawa połączeń między województwami oraz wzmacnianie roli transportu kolejowego jest ważne dla polepszenia warunków życia mieszkańców oraz gospodarki. Dzięki rewitalizacji linii (nr 151) na odcinkach Bierawa – Nędza i Racibórz – Krzyżanowice zwiększono prędkość do 120 km/h dla pociągów pasażerskich i do 100 km/h dla pociągów towarowych (dotychczas 50/60 km/h), co wpłynie na lepszą przepustowość linii i sprawniejszy ruch pasażerski i towarowy,

- linia kolejowa nr 302 (KPK-LK)/221 (Infra Silesia) relacji stacja Kotłarnia – stacja kolei piaskowej KWK Makoszowy (element sieci linii kolejowych łączących stację kolei piaskowej KWK Makoszowy oraz Pawłowice Górnicza ze stacją Kotłarnia), zwanej zwyczajowo Zachodnią Magistralą Piaskową;
- linia kolejki wąskotorowej Bytom Karb – Racibórz Markowice Górnośląskich Kolei Wąskotorowych, wpisana do rejestru zabytków na odcinku Rudy – Racibórz wraz z zespołem stacyjnym kolejki wąskotorowej w Rudach (zlokalizowanym w kilometrze 41,1). W latach 1899-1945 odcinek, na którym znajduje się stacja, był częścią kolei Gliwice – Trynek – Racibórz. Od 19 października 2006 roku znajduje się na trasie

Szlaków Zabytków Techniki Województwa Śląskiego. Obecnie oferowane są trasy turystyczne przejazdu kolejką wąskotorową na odcinkach Rudy – Stodoły (miasto Rybnik) i Rudy – Stanica (gmina Pilchowice)⁴.

Badania hałasu kolejowego w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w 2023 roku zostały przeprowadzone w 3 punktach pomiarowych, jeden na terenie miasta Gliwice i dwa na terenie gminy Chybie. Pomiarami objęto dwie linie kolejowe: nr 135 (Gliwice) i 93 (Chybie).

W latach 2020-2024 nie wykonywano badań i oceny hałasu wzdłuż linii kolejowych w obrębie Gminy Kuźnia Raciborska.

Hałas lotniczy związany jest z ruchem lotniczym, pasażerskim i transportowym, a także z lokalnymi lotniskami sportowymi i rekreacyjnymi. Hałas ten jest szczególnie uciążliwy w bezpośrednim sąsiedztwie lotnisk, a jego natężenie zależy od użytkowanych statków powietrznych, tras dolotowych i odlotowych, profili startów i lądowań, progów podejścia i odejścia oraz od rozkładu intensywności lotów.

Z uwagi na dużą odległość Gminy od lotniska w Pyrzowicach, oraz lotnisk Katowice – Muchowiec i Gliwice -Trynek wpływ hałasu lotniczego na analizowany obszar jest znikomy.

Główne działania realizowane w latach 2023-2024 w celu ochrony przed hałasem występującym na terenie Gminy Kuźnia Raciborska przedstawia tabela poniżej.

⁴ *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Kuźnia Raciborska*

Tabela 12 Działania prowadzone w celu ochrony przed hałasem w latach 2023-2024 na terenie Gminy Kuźnia Raciborska

Rok realizacji	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony w zł	źródła finansowania
2023-2024	Inwestycje drogowe	Gmina Kuźnia Raciborska	– Zaprojektowanie i wykonanie przebudowy dróg gminnych po wykonaniu kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Kuźnia Raciborska, ul. Szkolna, ul. Leśna- - Budziska ul. Fabryczna, ul. Wolności - Kuźnia Raciborska - ul. Fabryczna, ul. Nowy Świat	3 198 000,00	Środki własne/środki zewnętrzne

Źródło: Opracowanie własne

3.3. Ocena stopnia realizacji celów i kierunków działań w zakresie pól elektromagnetycznych

Dla obszaru wyznaczono następujący cel:

- **Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach.**

Promieniowanie elektromagnetyczne zwykło dzielić się na promieniowanie jonizujące – którego energia wywołuje zjawisko jonizacji, a źródłem są substancje promieniotwórcze i niejonizujące – związane ze zmianami pola elektromagnetycznego wytwarzanego przez źródła energetyczne i radiokomunikacyjne. Przekroczenia w dopuszczalnych dawkach mogą powodować poważne choroby wśród ludzi i zwierząt, a także wpływać na roślinność danego terenu.

Promieniowanie jonizujące, dzięki odpowiednio wysokiej energii promieniowania, przenika przez materię i powoduje oderwanie elektronów od atomu. Jest to naturalnie występujące zjawisko w kosmosie, wywołane samorzutnie przez pierwiastki promieniotwórcze, na stałe obecne w przyrodzie jako promieniowanie tła o średnim poziomie dawki w Polsce wynoszącym 2,5 mSv rocznie. Innym źródłem promieniowania są izotopy pierwiastków promieniotwórczych, powstające w wyniku rozpadów wywołanych działalnością człowieka, w związku z użytkowaniem aparatury rentgenowskiej czy przeprowadzania badań naukowych. Zarówno naturalnie występujące promieniowanie tła, a także antropogeniczne, odpowiednio zabezpieczone, promieniowanie jonizujące, nie stwarza na obszarze miasta uciążliwości dla człowieka.

Pomiary badanych wielkości są wykonywane zgodnie z metodyką zatwierdzoną przez Prezesa Państwowej Agencji Atomistyki. Ostatnie, aktualne podsumowanie badań zostało zawarte w „Raporcie Przedstawiającym Wyniki i Analizy za rok 2023” prezentującym wyniki pomiarów radioaktywności w atmosferze prowadzonych przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy (IMGW-PIB), realizowanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2020-2025 Zadanie 1: Wykonywanie pomiarów w sieci wczesnego wykrywania skażeń promieniotwórczych”.

Wyniki monitoringu radiacyjnego kraju są podstawą dokonywanej przez Prezesa PAA oceny sytuacji radiacyjnej Polski.

W raporcie rocznym Prezesa PAA za 2023 r. w podsumowaniu stwierdzono, iż wyniki programów monitoringowych prowadzonych w 2023 r. na terenie Polski pokazują, że zarówno środowisko, żywność oraz woda pitna są bezpieczne dla ogółu ludności. Skażenie

Strona | 35

radioizotopem Cs-137 powstałe w wyniku awarii w Czarnobylu przeważnie utrzymuje się na bardzo niskim poziomie, niemającym istotnego wpływu na zdrowie ludzi. Wyższe stężenie Cs-137 można zaobserwować w produktach leśnych, które również nie mają istotnego wpływu na zdrowie ludzi, a wyniki pobranych próbek żywności pochodzącej z terenów leśnych nie przekraczały w 2023 r. wartości granicznych dopuszczających do spożycia.

W 2023 r. nie zarejestrowano żadnego zdarzenia radiacyjnego na terenie kraju, zdarzenia zarejestrowane na świecie nie miały wpływu na zdrowie i życie ludności oraz na środowisko na terenie Polski. Poziom promieniowania gamma w Polsce oraz w otoczeniu Narodowego Centrum Badań Jądrowych i Krajowego Składowiska Odpadów Promieniotwórczych w 2023 r. nie odbiegał od poziomu z roku ubiegłego.

Promieniowanie niejonizujące może być wytwarzane w postaci naturalnej, którego źródłem jest Słońce, a także sztucznej występującej w otoczeniu urządzeń elektrycznych, takich jak: stacje radiowe, radiolokacyjne, telewizyjne i telefonii komórkowej, a także linie elektroenergetyczne. Istotne jest, aby cała aparatura wytwórcza była odpowiednio zabezpieczona i aby spełniała normy odległościowe. Niezbędna jest jednak kontrola natężenia i gęstości mocy, szczególnie w centrach miast i przy liniach przesyłowych energii elektrycznej. Odczyty na terenie województwa, nawet maksymalne, nie przekraczały poziomów wskazanych w wytycznych.

Monitoring pól elektromagnetycznych na terenie województwa śląskiego w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzi Centralne Laboratorium Badawcze Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska Oddział w Katowicach. Ostatnia Ocena poziomów pól elektromagnetycznych na terenie województwa śląskiego została wykonana na podstawie pomiarów wykonanych w 2023 roku.

Zgodnie z wykonawczym programem PMŚ w 2023 r. na terenie województwa śląskiego przeprowadzono łącznie 94 pomiary monitoringowe, z czego 71 w ramach stałej sieci monitoringu obejmującej tereny miejskie i 23 w ramach monitoringu badawczego prowadzonego na terenach wiejskich.

Punkty stałej sieci monitoringu z roku 2023 były powtórzeniem tych samych punktów z roku 2021.

Na obszarze Gminy Kuźnia Raciborska zlokalizowano punkt pomiarowy pól elektromagnetycznych w ramach stałej sieci monitoringu w 2023 r.:

- S_2021_E_14 Kuźnia Raciborska, ul. Browarna.

Tabela 13 Wyniki pomiarów stałej sieci monitoringu w 2023 – punkt pomiarowy S_2021_E_14 Kuźnia Raciborska, ul. Browarna

Kod punktu pomiarowego	Wynik 0,5 godz. pomiaru [V/m]	Niepewność pomiaru [V/m]	Stwierdzenie zgodności		
			E max	E max	Wartość wskaźnika WM_E
O_2021_D_8	1,0	0,38	1,1	0,4	0,05

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GIOŚ, Ocena PEM w środowisku w roku 2023 w województwie śląskim

W ramach realizacji pomiarów monitoringowych PEM w latach 2021-2023 na terenie województwa śląskiego przeprowadzono łącznie 292 pomiary okresowe. Z dokonanej analizy wynika, iż w 154 punktach zarejestrowano średnie natężenia PEM poniżej progu czułości sondy pomiarowej, tj. 0,7 V/m. Wyznaczone na podstawie wszystkich wykonanych pomiarów średnie arytmetyczne natężenia pola elektrycznego, wyniosły w 2021 roku 0,73 V/m, w 2022 roku 0,83 V/m, natomiast w 2023 roku 0,78 V/m. Średnie natężenia PEM wyznaczone dla punktów w stałej sieci monitoringu wyniosły: 0,79 V/m w 2021 roku, 0,93 V/m w 2022 roku i 0,86 V/m w 2023 roku. Analizując średnie poziomy PEM z pomiarów wykonanych w tych samych lokalizacjach w latach 2021 i 2023, zauważyć można ich niewielki wzrost względem pierwszego cyklu pomiarowego. Dla punktów monitoringu badawczego średnie wyznaczono na poziomie 0,55 V/m w 2021 roku, 0,53 V/m w 2022 roku i 0,52 V/m w 2023 roku. W żadnym przypadku nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego, a tym samym nie wystąpiło przekroczenie wartości 1 wskaźnika WME. Główne źródła promieniowania elektromagnetycznego na terenie województwa śląskiego stanowią:

- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- stacje radiowe i telewizyjne,
- bezprzewodowe sieci komputerowe,
- elektroenergetyczne stacje i linie przesyłowe.

Pod kątem monitoringu środowiska brane są pod uwagę głównie częstotliwości znajdujące się pomiędzy falami radiowymi a mikrofalowymi. W tym szerokim zakresie częstotliwości znajdują się podzakresy powszechnie wykorzystywane w radiokomunikacji.

Według publicznej bazy danych SI2PEM, zawierającej informacje o polu elektromagnetycznym w środowisku, można odczytać, że na obszarze woj. śląskiego nadaje

i odbiera sygnał 5200 stacji bazowych telefonii komórkowej oraz 94 nadajników telewizyjnych DVB-T (stan na dzień 7.06.2025).⁵

Należy wspomnieć, iż na terenie Gminy Kuźnia Raciborska znajdują się stacje bazowe telefonii komórkowej, m.in.:

- Play - Ruda Kozielska - gm. Kuźnia Raciborska; wieża Cellnex;
- Play - Rudy - gm. Kuźnia Raciborska, ul. Cegielska; wieża Cellnex;
- Plus, Orange, T-Mobile - Rudy - gm. Kuźnia Raciborska, strunobetonowa własna wieża przy ośrodku BUK;
- Plus - Kuźnia Raciborska, ul. Staszica 1 - wieża Cellnex / Towerlink;
- T-Mobile Orange - Kuźnia Raciborska, ul. Staszica 9 - własna wieża
- Play - Kuźnia Raciborska, ul. Staszica - maszt własny.⁶

Maszty telefonii komórkowej są sztucznym źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego, które jednak zgodnie z aktualną wiedzą naukową nie powodują negatywnych konsekwencji zdrowotnych.

Na terenie Gminy Kuźnia Raciborska w latach 2023-2024 nie były prowadzone działania w zakresie ochrony przed promieniowaniem.

⁵ Źródło: <https://si2pem.gov.pl/stats/>

⁶ Źródło <https://beta.btsearch.pl/>

3.4. Ocena stopnia realizacji celów i kierunków działań w zakresie gospodarowania wodami

Dla obszaru wyznaczono następujący cel:

- **System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych Gminy Kuźnia Raciborska przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód.**

Obszar Gminy Kuźnia Raciborska znajduje się w obszarze dorzecza Odry w regionie wodnym Górnej Odry. Podmiotem odpowiedzialnym za gospodarkę wodną na terenie Gminy Kuźnia Raciborska jest Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach, Zarząd Zlewni w Gliwicach, Nadzór wodny w Rybniku i Nadzór wodny w Raciborzu.

Obszar Gminy Kuźnia Raciborska należy w całości do zlewni Odry, na której opiera się zachodnia granica Gminy. Najważniejszym ciekim Gminy jest rzeka Ruda, ale znaczny północny obszar Gminy należy do zlewni rzeki Bierawki, chociaż ta rzeka przez teren Gminy nie przepływa.

Z mniejszych dopływów Odry na uwagę zasługuje Pogonica odwadniająca teren wielkiego pożarzyska lasu na północny wschód od Kuźni Raciborskiej. Ruda wraz z głównymi prawobrzeżnymi dopływami Rudka i Wierzbnik oraz z lewobrzeżnymi: Rzeczką i Suminą odprowadza wody z południowej części obszaru.

Odra ma długość 854 km i zlewnię o powierzchni 118 861 km². Największe wody rzeka prowadzi w miesiącach letnich (lipiec-sierpień), po okresach kilkudniowych opadów rozlewnych. Ta fala może powodować zagrożenie powodziowe. Wezbrania wiosenne (roztopowe) nie są groźne. Amplituda średnich stanów i przepływów wody w Odrze jest niewielka. Średnio w cyklu rocznym maksymalne przepływy w profilu Miedonia występują w okresie wiosennym (marzec – kwiecień), a maksimum letnie nie jest w przebiegu wieloletnim obserwowane. Wezbrania wiosenne mają charakter wezbrań roztopowych, a czas trwania wysokich stanów i przepływów jest w każdym roku zależny od warunków hydrometeorologicznych okresu zimowego. Spłaszczenie fali wezbrań roztopowych jest spowodowane głównie selektywnym topnieniem śniegu (wcześniej na obszarach odkrytych i niżej położonych, później w lasach i na terenach o wyższej wysokości bezwzględnej). Rzadziej występujące wezbrania letnie są spowodowane głównie deszczami rozlewnymi i cechują się krótszym od wezbrań roztopowych okresem trwania. Wezbrania te powodują, co

kilka, kilkanaście lat, przepływy o charakterze powodziowym, jak powódź z czerwca 1952 roku i z lipca 1997 roku.

Maksymalny obserwowany stan Odry w profilu Racibórz Miedonia wyniósł 1 045 cm (9 lipca 1997 roku, w godzinach od 2 do 4). Do czasu powodzi z 1997 roku absolutne maksimum wynosiło 838 cm (sierpień 1985 roku). Maksymalne przepływy wystąpiły również w okresach notowania maksymalnych stanów rzeki. W lipcu 1997 roku zanotowano przepływ 3260 m³/s, a w sierpniu 1985 roku 1270 m³/s. Najniższy notowany przepływ w Miedoni wyniósł zaledwie 10,2 m³/s w lipcu 1963 roku. Z kolei 13 października 2015 roku odnotowano przepływ wynoszący 9,14 m³/s, a w całym październiku 2015 średnio 10,8 m³/s. Bardzo niskie poziomy wód Odry notowano od średniowiecza, np. w latach 1455, 1469, 1473, 1479, 1532, 1534, 1536 czy 1540. Rzeka Odra na opisywanym odcinku charakteryzuje się śnieżno-deszczowym reżimem zasilania, kształtowanym w źródłowej części jej dorzecza, a więc na obszarze Republiki Czeskiej. Z uwagi na charakter zasilania dominują wiosenne, roztopowe wezbrania oraz pojawiające się okresowo wezbrania letnie, powodowane opadami o charakterze nawałnym lub rozlewnym. Szczególnie niebezpieczne są wezbrania z deszczów rozlewnych, które co kilkanaście lat powodują powodzie.

Ruda ma długość 52,32 km i powierzchnię zlewni 416,4 km². Jej zlewnia poza źródłową częścią znajduje się w całości na obszarze Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich. Koryto rzeki niemal od samych źródeł jest zabudowane hydrotechnicznie. W górnym odcinku swego biegu Ruda przyjmuje cały szereg dopływów odznaczających się znaczną wodnością. Największe z nich to: Potok Woszczycki, Potok Szczekowicki, Przegędza, Potok z Kamienia, Potok Kłokociński, Potok Boguszowicki i Nacyna. Rzeka Nacyna pierwotnie uchodziła do Rudy w rybnickiej dzielnicy Kuźnia Rybnicka. W związku z budową Zbiornika Rybnickiego, w trosce o jakość jego wód, silnie zasolona Nacyna została poprowadzona rurociągiem poniżej zbiornika i obecnie uchodzi do Rudy w rybnickiej dzielnicy Stodoły, tuż przed granicą Gminy Kuźnia Raciborska. Wymienione ciek i z pomniejszymi dopływami budują, szczególnie na obszarach leśnych, bardzo dobrze rozwiniętą sieć rzeczną i ze względu na swoje bogactwo same w sobie stanowią wartość przyrodniczą. Dużym dopływem Rudy jest Sumina. Pierwotnie uchodziła ona do Odry w miejscowości Turze. W wyniku prac hydrotechnicznych regulujących sytuację wodną w ujściu Rudy i Suminy, Rudę przekierowano w koryto Suminy, ujście Suminy przesunięto na wschód i wprowadzono ją do Rudy dawną, krótką odnogą. Wody Białego Potoku przeprowadzono syfonem pod Suminą, a dalej zamkniętym, podziemnym rurociągiem oraz otwartym kanałem o długości 1 km aż do ujścia do Odry.

Przepływy Rudy są wyrównane. Ruda charakteryzuje się śnieżno-deszczowym reżimem zasilania, z niewielką przewagą odpływu w półroczu zimowym (około 60%). Charakter przepływów rzeki Rudy mimo lokalizacji w jej dolinie dużego zbiornika wodnego o powierzchni 555 ha i pojemności 23,5 mln m³ (Zbiornik Rybnicki) nie uległ istotnym zmianom. Decyduje o tym charakter zbiornika, którego wody wykorzystywane są do celów chłodniczych elektrowni „Rybnik”. Rezerwa powodziowa zbiornika wynosi zaledwie 1,35 mln m³ i w czasie katastrofalnych powodzi (np. takich jak w lipcu 1997 roku) nie redukuje fali wezbrania.

Charakterystyczną cechą powierzchniowej sieci hydrograficznej Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich są zbiorniki wodne. Największe zbiorniki zlokalizowane są poza terenem Gminy: na południowy - wschód – Zbiornik Rybnicki; na południowy - zachód stawy w rezerwacie Łęczczok. Dominują stawy hodowlane występujące głównie w dolinie Suminy, Potoku Woszczyckiego, Potoku Bodek. Na terenie Kuźni Raciborskiej stawów o takim charakterze jest niewiele i są niewielkie, np. na Potoku Raczok. W dolinie Odry często spotykane są zbiorniki wodne w wyrobiskach po powierzchniowej eksploatacji kruszyw, osiągające kilkanaście ha powierzchni. Do nielicznych natomiast należą zbiorniki naturalne, takie jak starorzecza występujące w dolinie Rudy i Odry (najlepiej zachowane starorzecze można obserwować w północnej części doliny na jej fragmencie przebiegającym przez Gminę Kuźnia Raciborska, między Rudą i Księżą Łąką (w województwie opolskim)).⁷

Na obszarze Gminy Kuźnia Raciborska znajduje się 8 zlewni jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych JCWP RW. Są to:

RW600011115899 Bierawka od Knurówki do ujścia - typ JCWP - RzN - Rzeka nizinna; rzeczywista długość JCWP 62,98 km; powierzchnia zlewni JCWP 150,26 km²; obszar dorzecza Odry; region wodny Górnej Odry; Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach; Zarząd Zlewni w Gliwicach, Nadzór wodny w Rybniku; obejmuje gminy: Bierawa; Kuźnia Raciborska; M. Gliwice; M. Knurów; M. Kędzierzyn-Koźle; Pilchowice;

RW600011115699 Ruda od zb. Rybnik do ujścia - typ JCWP - RzN - Rzeka nizinna; rzeczywista długość JCWP 29,35 km; powierzchnia zlewni JCWP 70,57 km²; obszar dorzecza Odry; region wodny Górnej Odry; Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach; Zarząd Zlewni w Gliwicach, Nadzór wodny w Rybniku; obejmuje gminy: Kuźnia Raciborska; M. Rybnik; Nędza; Pilchowice; Sośnicowice;

⁷ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kuźnia Raciborska

RW600009115669 Wierzbnik - typ JCWP - PN - Potok lub strumień nizinny; rzeczywista długość JCWP 9,67 km; powierzchnia zlewni JCWP 28,10 km²; obszar dorzecza Odry; region wodny Górnej Odry; Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach; Zarząd Zlewni w Gliwicach, Nadzór wodny w Rybniku; obejmuje gminy: Czerwionka-Leszczyny, Kuźnia Raciborska

RW6000061156899 Sumina- typ JCWP - RW_wap - potok lub mała rzeka wyżynna na podłożu węglanowym; rzeczywista długość JCWP 42,78 km; powierzchnia zlewni JCWP 94,82 km²; obszar dorzecza Odry; region wodny Górnej Odry; Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach; Zarząd Zlewni w Gliwicach, Nadzór wodny w Rybniku; obejmuje gminy: Gaszowice, Kornowac, Kuźnia Raciborska, Lubomia, Lyski, M. Pszów, M. Rybnik, M. Rydułtowy, Nędza;

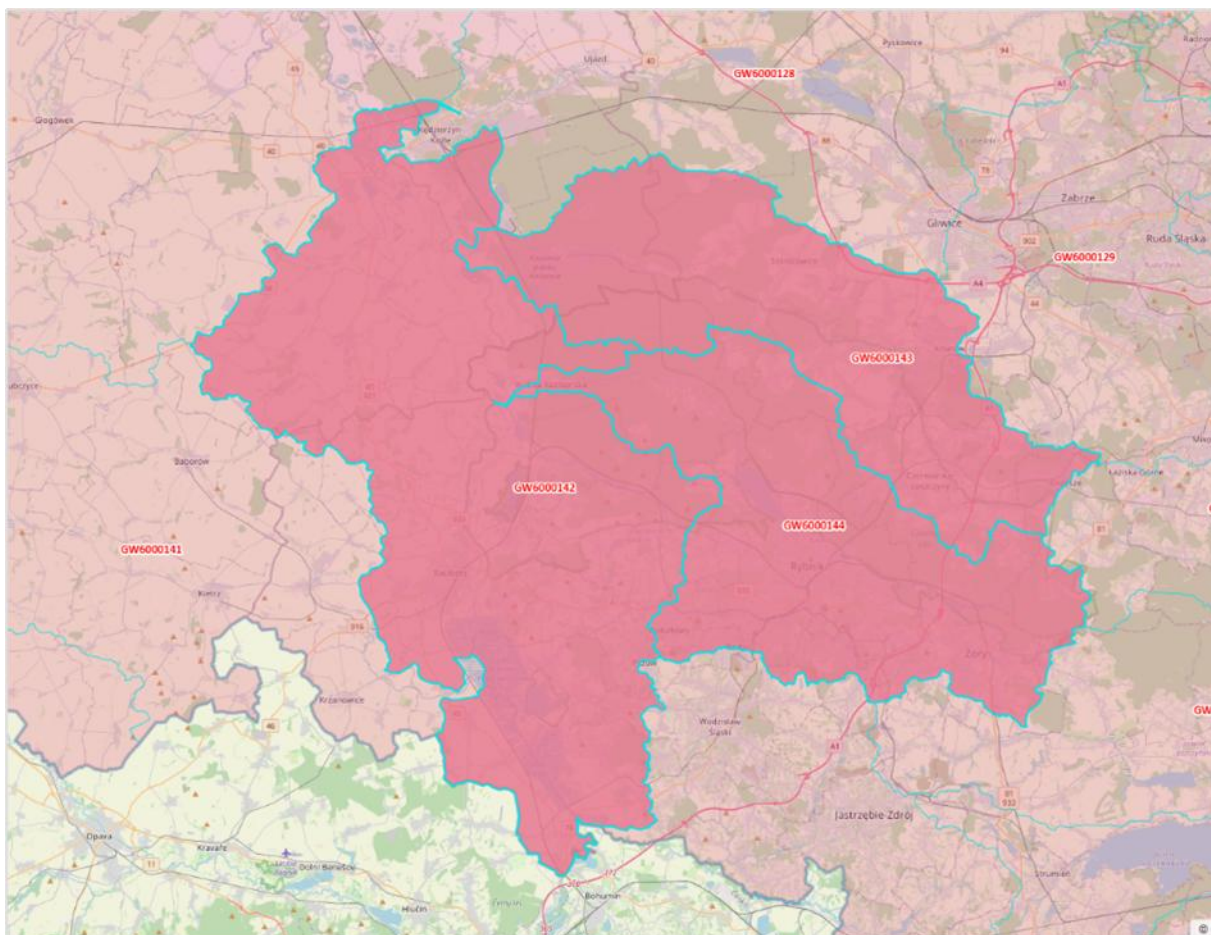
RW600010115879029 Łęknica górna- typ JCWP - PNp - Potok lub strumień nizinny piaszczysty; rzeczywista długość JCWP 22,86 km; powierzchnia zlewni JCWP 38,43 km²; obszar dorzecza Odry; region wodny Górnej Odry; Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach; Zarząd Zlewni w Gliwicach, Nadzór wodny w Rybniku; obejmuje gminy: Bierawa, Kuźnia Raciborska;

RW600011117159 Odra od granicy do Kanału Gliwickiego- typ JCWP - RzN - rzeka nizinna; rzeczywista długość JCWP 87,10 km; powierzchnia zlewni JCWP 2894,24 km²; obszar dorzecza Odry; region wodny Górnej Odry; Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach; Zarząd Zlewni w Gliwicach, Nadzór wodny w Kędzierzynie-Koźlu i Raciborzu; obejmuje gminy: Bierawa, Cisek, Gorzyce, Kornowac, Krzanowice, Krzyżanowice, Kuźnia Raciborska, Lubomia, M. Kędzierzyn-Koźle, M. Racibórz, Nędza, Pietrowice Wielkie, Polska Cerekiew, Reńska Wieś, Rudnik;

RW6000101156929 Czerwona Woda - typ JCWP - PNp - potok lub strumień nizinny piaszczysty; rzeczywista długość JCWP 7,75 km; powierzchnia zlewni JCWP 20,06 km²; obszar dorzecza Odry; region wodny Górnej Odry; Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach; Zarząd Zlewni w Gliwicach, Nadzór wodny w Rybniku; obejmuje gminy: Kuźnia Raciborska; Nędza;

RW60001511549 Łęgoń - typ JCWP - P_org - potok lub struga w dolinie o dużym udziale torfowisk; rzeczywista długość JCWP 19,09 km; powierzchnia zlewni JCWP 52,10 km²; obszar dorzecza Odry; region wodny Górnej Odry; Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach; Zarząd Zlewni w Gliwicach, Nadzór wodny w Raciborzu; obejmuje gminy: Kornowac, Kuźnia Raciborska; Lyski, M. Racibórz, Nędza;

- jest przeznaczona do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi;
 - zidentyfikowane presje znaczące oddziaływań dla JCWPd144:
 - 1) pobór punktowy z ujęć wód podziemnych oraz odwodnienia wyrobisk górniczych (rejon GZW),
 - 2) presja obszarowa rozproszona związana z rolnictwem, gospodarką komunalną i przemysłem;
 - w obrębie JCWPd 144 wyodrębniono:
 - Główne Zbiorniki Wód Podziemnych: 332 Subniecka kędzierzyńsko-głubczycka, 345 Rybnik, 346 Pszczyna;
 - Kompleksy wodonośne:
 - Kompleks nr 1: czwartorzęd - porowy; karbon – szczelinowo-porowy;
 - Kompleks nr 2: karbon - szczelinowo-porowy; neogen – porowy;
- JCWPd 142 kod GW6000142:
- jest przeznaczona do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi;
 - zidentyfikowane presje znaczące oddziaływań dla JCWPd 142:
 - 1) pobór punktowy z ujęć wód podziemnych,
 - 2) presja obszarowa rozproszona związana z rolnictwem, gospodarką komunalną lub przemysłem;
 - w obrębie JCWPd 142 wyodrębniono:
 - Główny Zbiornik Wód Podziemnych: 332 Subniecka kędzierzyńsko-głubczycka;
 - Kompleksy wodonośne:
 - Kompleks nr 1: czwartorzęd - porowy;
 - Kompleks nr 2: neogen – nieznany.

Rysunek 4 Lokalizacja JCWPD w obrębie Gminy Kuźnia Raciborska na mapie

Źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/mapa>

Szczególne znaczenie GZWP wynika przede wszystkim z ich obecnego oraz perspektywicznego zaopatrzenia w wodę do picia w stanie surowym lub po jej ewentualnym prostym uzdatnieniu przy pomocy stosowanych obecnie i uzasadnionych ekonomicznie technologii. Stąd ważna jest jakość zasobów wodnych i przeciwdziałanie zagrożeniom. Wody podziemne narażone są przede wszystkim na zagrożenia związane z działalnością człowieka, a największy wpływ na ich zanieczyszczenie mają ścieki komunalne i przemysłowe oraz składowiska odpadów komunalnych. W obrębie analizowanego obszaru, na którym znajdują się GZWP dominują obszary rolnicze, w związku z tym zagrożenie dla wód podziemnych wynika również ze stosowania środków ochrony roślin oraz nawozów mineralnych.

Północno zachodni obszar Gminy Kuźnia Raciborska położony jest w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych: 332 Subniecka Kędzierzyńsko-Głubczycka.

Obszar głównego zbiornika wód podziemnych nr 332 Subniecka kędzierzyńsko-głubczycka obejmuje strukturę hydrogeologiczną, którą tworzą wodonośne utwory czwartorzędu

i neogenu. Na obrzeżach tej struktury, zwłaszcza od strony północnej, występują utwory starszego podłoża (kredy, triasu i karbonu). Obecnie powierzchnia GZWP nr 332 wynosi 461,1 km². Zasilanie zbiornika Subniecka kędzierzyńsko-głubczycka następuje przez infiltrację opadów atmosferycznych (dotyczy to głównie poziomów czwartorzędowych, sporadycznie poziomów neogeńskich w obrębie okien hydrogeologicznych) oraz przez dopływ lateralny z poziomów neogeńskich w obrębie kopalnej rynnny czwartorzędowej, bądź też z poziomów starszych (triasowych, kredowych, karbońskich) na obrzeżach jednostki czwartorzędowo-neogeńskiej. Granice zachodnia i północna obszaru zasilania są granicami naturalnymi, pokrywającymi się z przebiegiem działów wodnych rzek będących lewobrzeżnymi dopływami Odry. Granica wschodnia i północno-wschodnia zasadniczo pokrywa się z zasięgiem występowania utworów sarmatu. Natomiast południową granicę obszaru zasilania w dolinie Odry wyznacza obszar spływu wód do zbiornika.

Jakość wód występujących na obszarze zbiornika Subniecka kędzierzyńsko-głubczycka to ogólnie wody klasy II i III, wody dobrej i zadowalającej jakości. Wody w utworach czwartorzędowych wykazują niekiedy wysokie stężenia żelaza, dochodzące do 5 mg Fe/dm³, wysoką mętność i podwyższone stężenia manganu (dotyczy to szczególnie rejonu Raciborza). Sporadycznie obserwuje się podwyższone stężenia związków azotu (szczególnie azotanów). Natomiast wody w utworach neogeńskich cechują się podwyższonymi stężeniami amoniaku pochodzenia geogenicznego (do 2,6 mg NH₄ /dm³) oraz lokalnie podwyższonymi stężeniami związków żelaza i manganu.

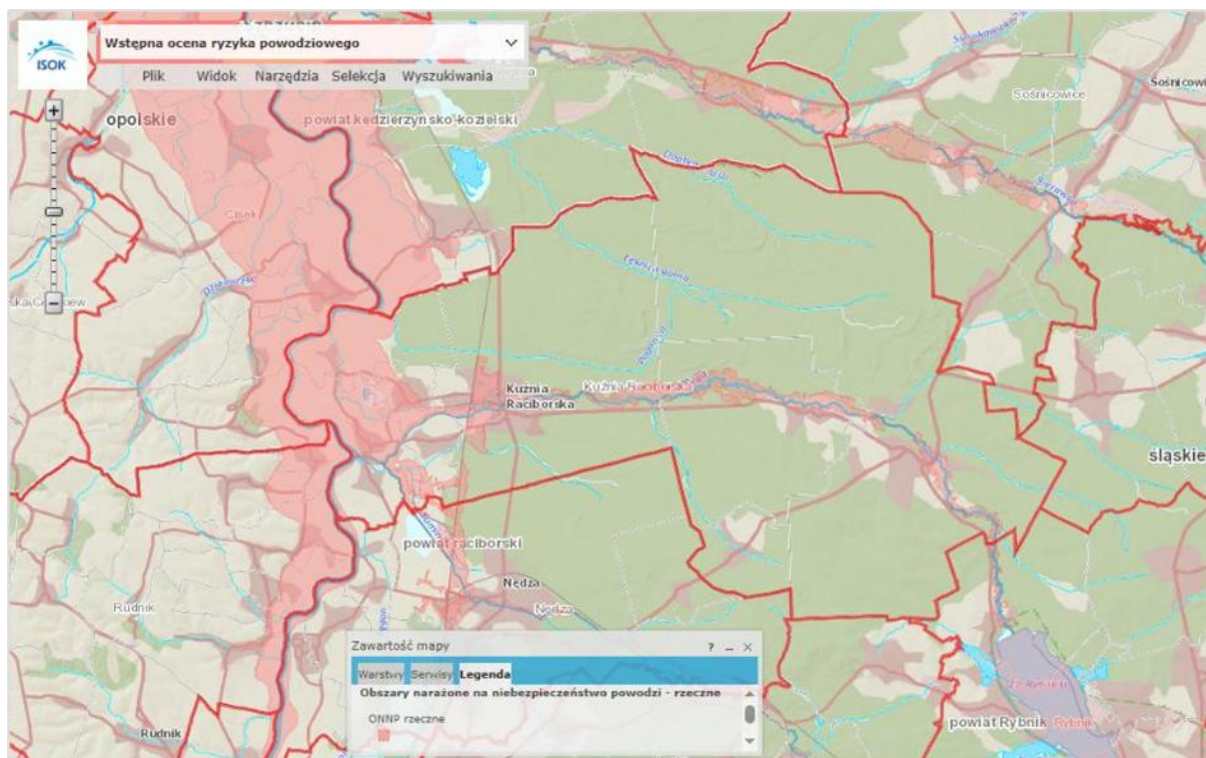
GZWP nr 332 Subniecka kędzierzyńsko-głubczycka ma podstawowe znaczenie w zaopatrzeniu w wodę, zarówno aglomeracji miejskich, jak i dużych zakładów przemysłowych zlokalizowanych w dolinie Odry od Raciborza na południu, po Krapkowice na północy. Ocenia się, że z ujęć wody zlokalizowanych na obszarze zbiornika jest zaopatrywane ok. 90% ludności.⁸

3.4.1. Bezpieczeństwo powodziowe

Na obszarze Gminy Kuźnia Raciborska występują obszary zagrożone podtopieniami oraz powodziami wzdłuż rzek, głównie Odry i Rudy. Dla tych obszarów w ramach projektu ISKOK została wykonana wstępna ocena ryzyka powodziowego WOPR oraz mapy zagrożenia powodziowego.

⁸ Informator PSH Główne zbiorniki wód podziemnych w Polsce. 2017

Poniżej przedstawiono wycinek mapy z portalu ISOK przedstawiający potencjalne obszary zagrożenia powodziowego dla Gminy Kuźnia Raciborska.

Rysunek 5 Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi w Gminie Kuźnia Raciborska

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmmap=gpPGW

Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi w Gminie Kuźnia Raciborska - ONNP rzeczne to:

- kod ONNP w 3 cyklu PL6000_R_A11_0211 wzdłuż cieku Ruda:
 - km początkowy ONNP 0, km końcowy ONNP 50,8; liczba km ONNP 50,8;
 - źródło powodzi A11 – powódź rzeczna;
 - mechanizm powodzi A21 – naturalne wezbranie;
 - dodatkowe mechanizmy powstania powodzi:
 - A23 – awaria budowli przeciwpowodziowych;
 - potencjalne negatywne skutki dla życia i zdrowia ludzkiego: B11 – zdrowie ludzi, B12 – społeczność;
 - potencjalne negatywne skutki dla środowiska B23: źródła zanieczyszczeń;
 - potencjalne negatywne skutki dla dziedzictwa kulturowego: B31 – obiekty zabytkowe;
 - potencjalne negatywne skutki dla gospodarki:

- B41 – nieruchomości, B42 – infrastruktura, B43 – użytkowanie gruntów na obszarach wiejskich, B44 – działalność gospodarcza, B45 – inne;
- Kod ONNP w 3 cyklu PL6000_R_A11_0001 - ciek: Odra; ponadregionalny zasięg powodzi:
 - km początkowy ONNP 0; km końcowy ONNP 725,8; liczba km ONNP 725,8;
 - źródło powodzi: A11 – powódź rzeczna;
 - mechanizm powodzi: A21 – naturalne wezbranie;
 - dodatkowe mechanizmy powstania powodzi: A23 – awaria budowli przeciwpowodziowych;
 - potencjalne negatywne skutki dla życia i zdrowia ludzkiego: B11 – zdrowie ludzi, B12 – społeczność;
 - potencjalne negatywne skutki dla środowiska: B22 – obszary chronione, B23 – źródła zanieczyszczeń;
 - potencjalne negatywne skutki dla dziedzictwa kulturowego B31 – obiekty zabytkowe;
 - potencjalne negatywne skutki dla gospodarki: B41 – nieruchomości, B42 – infrastruktura, B43 – użytkowanie gruntów na obszarach wiejskich, B44 – działalność gospodarcza, B45 – inne.

Istotnym elementem ochrony przed powodzią są Plany zarządzania ryzykiem powodziowym. Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry został przyjęty Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 26 października 2022 r. (Dz.U. z 2022 r. poz. 2714). Przyjęty w październiku Plan stanowi aktualizację PZRP dla obszaru Odry przyjętego do realizacji w 2016 r., w formie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry (Dz. U. poz. 1938). W Planie zidentyfikowano 62 OP (obszary problemowe), w tym 56 OP związanych z zagrożeniem powodziowym od strony rzek, dla których prowadzono analizy mające na celu opracowanie listy zadań ograniczających zagrożenie powodziowe.

W Programie nie wskazano OP związanych z zagrożeniem powodziowym od strony rzek w Gminie Kuźnia Raciborska.

Na liście planowanych działań redukujących ryzyko powodziowe – oddziaływanie rzek w obszarze Gminy Kuźnia Raciborska uwzględniono poniższe działanie:

- działanie - PPI_350- Zbiornik Kotleń na rzece Bierawce – wykonanie dokumentacji analitycznej i projektowej; opis działania: Opracowanie w II cyklu planistycznym analizy wielowariantowej, wykonanie dokumentacji projektowej, przeprowadzenie konsultacji

społecznych oraz uzyskanie decyzji PNRI dla zbiornika Kotlarnia; podmiot odpowiedzialny za realizację RZGW w Gliwicach; gm. Kuźnia Raciborska; gm. Bierawa, Lasy Państwowe – RDLP w Katowicach; Kopalnia Piasku "Kotlarnia"; koszt realizacji 2,6 mln zł; termin rozpoczęcia/zakończenia: 2022 – 2026.⁹

W czerwcu 2020 r. oddano do użytku największy zbiornik przeciwpowodziowy w Polsce – Racibórz Dolny dla górnego biegu Odry. Zbiornik ma powierzchnię 26,3 km² i pojemności 185 milionów metrów sześciennych, objętość obiektu będzie się stopniowo powiększać do ponad 300 mln metrów sześciennych, ze względu na wydobywane w czaszy zbiornika kruszywo (w III etapie (po wyeksploatowaniu złóż kopalni). Instalacja została zaprojektowana jako polder, czyli suchy obiekt, który będzie wypełniany wyłącznie w przypadku powodzi.

W momencie nadejścia fali polder piętrzy wodę, zabezpieczając obszar około 600 km² od Raciborza przez Kędzierzyn-Koźle, Brzeg, Opole, Oławę, aż po Wrocław. Inwestycja chroni przed żywiołem blisko 2,5 miliona mieszkańców w trzech województwach: śląskim, opolskim i dolnośląskim.

Zbiornik został wykorzystany jako zabezpieczenie przed powodzią we wrześniu 2024 roku. Czasza zbiornika Racibórz Dolny wypełniała się wezbraną wodą, przechwyconą z koryta rzeki Odry. Celem było wypłaszczenie fali wezbraniowej, która formowała się na rzece Odrze.

W latach 2023-2024 Gmina Kuźnia Raciborska systematycznie realizowała inwestycje związane z ochroną wód. Wykaz zadań ujęto w tabeli poniżej.

⁹ Źródło: Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry (Dz.U. z 2022 r. poz. 2714).

Tabela 14 Działania związane z ochroną wód prowadzone w latach 2023-2024 na terenie Gminy Kuźnia Raciborska

Rok realizacji	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony w zł	Źródła finansowania
2023	Konserwacje rowów melioracyjnych	Miejska Spółka Wodna Kuźnia Raciborska	W 2023 przeprowadzono następujące zadania: – Wykonano konserwację rowu melioracyjnego Nr F-10 w miejscowości Jankowice, na długości 160 mb oraz Nr 40 w Miejscowości Jankowice, na długości 140 mb. – Ponadto Miejska Spółka Wodna Kuźnia Raciborska Kuźnia Raciborska otrzymała dotację celową w kwocie 10 000 zł z budżetu Gminy Kuźnia Raciborska w ramach funduszu sołeckiego Rudy Kozielskiej z przeznaczeniem na pokrycie części kosztów prac związanych z konserwacją rowów melioracji szczegółowej Nr 35 na długości 300 mb i 42 na długości 115 mb,	15 000,00 – dotacja Gminy 10 000,00 – dotacja Gminy w ramach funduszu sołeckiego Rudy Kozielskiej	Środki własne/środki zewnętrzne
2023	Edukacja ekologiczna	Gmina Kuźnia Raciborska	W ramach działań edukacji ekologicznej przeprowadzono w Bibliotece Publicznej następujące zadanie: – Dzień wody- „Woda-co to, po co to i dlaczego?”;	W ramach zadań własnych	Nie dotyczy

Źródło: Opracowanie własne

3.5. Ocena stopnia realizacji celów i kierunków działań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

Dla obszaru wyznaczono następujący cel:

- **Realizujący zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych.**

Zgodnie z ustawą z dnia 7 czerwca 2001 roku o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tj. Dz.U. 2024 r., poz. 757), do zadań własnych Gminy należy zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków.

Gmina Kuźnia Raciborska zaopatrywana jest w wodę pitną przez:

- Gminne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., Kuźnia Raciborska,
- Ponadto producentami wody w Gminie Kuźnia Raciborska są:
- Fabryka Obrabiarek „Rafamet” S.A. Kuźnia Raciborska,
 - Zakład Przetwórstwa Mięsnego „Maxpol” Kuźnia Raciborska.

Gminne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. jest spółką prawa handlowego ze 100 % udziałem kapitału GPWiK. Powstało na mocy Uchwały Rady Miejskiej w Kuźni Raciborskiej z dnia 15 lutego 1994 roku w sprawie utworzenia spółki z ograniczoną odpowiedzialnością „Gminne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.”.

Gminne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Kuźni Raciborskiej prowadzi działalność w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na obszarze Gminy Kuźnia Raciborska, na podstawie zezwolenia wydanego przez Burmistrza Miasta Kuźnia Raciborska decyzją nr 1/03 GN z dnia 7 stycznia 2003 r.

Przedmiotem działalności GPWiK Sp. z o.o. jest:

- ujmowanie, uzdatnianie i dostarczanie wszystkim odbiorcom dobrej jakościowo wody o parametrach zgodnych z aktualnymi przepisami prawa,
- odbiór i oczyszczanie ścieków,
- projektowanie, budowa sieci oraz przyłączy wodociągowych i kanalizacyjnych,
- odbiór odpadów.

Woda, na potrzeby komunalne Gminy Kuźnia Raciborska oraz potrzeby technologiczne przedsiębiorstw dostarczana jest z trzech ujęć wód podziemnych.

Jedynym producentem wody dla mieszkańców na terenie Gminy jest Gminne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., 47-420 Kuźnia Raciborska, ul. Klasztorna 45 (w 2024 roku produkowało około 1083 m³ wody na dobę). Woda pochodzi z dwóch wodociągów:

- wodociąg Kuźnia Raciborska,
- wodociąg Ruda Kozielska .

Innymi producentami wody na terenie Gminy Kuźnia Raciborska są:

- Fabryka Obrabiarek RAFAMET S.A. na potrzeby socjalno – bytowe oraz technologiczne pobiera wodę z własnego ujęcia wody, w skład którego wchodzi cztery studnie głębinowe. Ilość wykorzystanej w 2024 r. wody (całkowity pobór) wyniósł 21 658 m³. Pobierana woda odsprzedawana jest Zespołowi Odlewni RAFAMET Sp. z o. o.;
- Zakład Przetwórstwa Mięsnego Maxpol Kuźnia Raciborska, na potrzeby technologiczne pobiera wodę z własnego ujęcia wody;
- PPG Prefrow w Rudach, na potrzeby technologiczne pobiera wodę z własnego ujęcia wody.

Wszystkie ww. ujęcia wód podziemnych posiadają strefy ochronne obejmujące teren ochrony bezpośredniej w granicach ogrodzenia.¹⁰

Na terenie Gminy Kuźnia Raciborska działalność w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków prowadzi Gminne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o..

W Gminie funkcjonują oczyszczalnie ścieków komunalnych:

- oczyszczalnia ścieków mechaniczno – biologiczna o maksymalnej przepustowości 880 m³/dobę, w mieście Kuźnia Raciborska; pracuje w technologii oczyszczania ścieków metodą osadu czynnego; odbiera ścieki z terenu Kuźni Raciborskiej poprzez sieć kolektorów sanitarnych; docelowo oczyszczalnia w Kuźni Raciborskiej obsługiwać będzie również miejscowości Budziska, Siedliska i Turze;
- dwie oczyszczalnie ścieków w miejscowości Rudy, odbierają ścieki ze skanalizowanej części tej miejscowości:
 - oczyszczalnia mechaniczno – biologiczna o maksymalnej przepustowości 30m³/dobę w miejscowości Rudy przy ul Szkolnej,
 - oczyszczalnia mechaniczno – biologiczna o maksymalnej przepustowości 140m³/dobę w miejscowości Rudy, przy ul. Zielonej,

W 2017 roku Gmina Kuźnia Raciborska podpisała umowę z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach na realizację zadania: Budowa oczyszczalni ścieków na terenie przedszkola przy ul. Raciborskiej 17 w miejscowości Rudy. Wysokość dotacji, jaką otrzymała Gmina na ten cel to kwota 99 837 zł.

¹⁰ Źródło: Ocena obszarowa jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na terenie Gminy Kuźnia Raciborska za rok 2024..PPIS w Raciborzu

Na terenie Fabryki Obrabiarek RAFAMET S.A., przy ul. Staszica 1 usytuowana jest instalacja – mechaniczna oczyszczalnia ścieków do której kierowana jest za pomocą kanalizacji ogólnospławnej mieszanina ścieków bytowych, deszczowych i przemysłowych pochodzących z terenu Fabryki Obrabiarek RAFAMET S.A. oraz Zespołu Odlewni RAFAMET Sp. z o. o., po oczyszczeniu odprowadzane są do kanału Ulgi rzeki Ruda.

Na terenie Gminy zostały utworzone dwie aglomeracje zgodnie z Krajowym programem oczyszczania ścieków komunalnych. Aglomeracja oznacza teren, na którym zaludnienie lub działalność gospodarcza są wystarczająco skoncentrowane, aby ścieki były zbierane i przekazywane do oczyszczalni ścieków komunalnych.

➤ Aglomeracja Kuźnia Raciborska – wyznaczona została Uchwałą Nr XII/114/2019 Rady Miejskiej w Kuźni Raciborskiej z dnia 24 października 2019 r. oraz zmieniona Uchwałą nr XXXIII/275/2021 Rady Miejskiej w Kuźni Raciborskiej z dnia 27 maja 2021 r.

- Aglomeracja Kuźnia Raciborska o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) 6 765, swoim zasięgiem obejmuje miejscowości: Kuźnia Raciborska, Budziska oraz Siedliska,

- ścieki komunalne zbierane systemem kanalizacji zbiorczej na obszarze aglomeracji odprowadzane są do oczyszczalni ścieków komunalnych w Kuźni Raciborskiej przy ul. Klasztornej 45. Jest to oczyszczalnia biologiczna spełniająca standardy odprowadzanych ścieków (B). Ścieki z oczyszczalni odprowadzane są do rzeki Ruda Pozwolenie wodnoprawne nr186/17/SE (oznaczenie organu: SE.II.6341.57.2017) z dnia 31.10.2017 r. wydane przez Starostę Raciborskiego. Termin ważności: 31.10.2027 r.

- przepustowość oczyszczalni:

- średnia [m³/d]: 800;
 - maksymalna godzinowa [m³/h]: 360;
 - maksymalna roczna [m³/rok]: 321 200;

- projektowa maksymalna wydajność oczyszczalni wynosi 8 071 RLM;

- oczyszczalnia ścieków w Kuźni Raciborskiej przyjmuje również ścieki dowożone.

➤ Aglomeracja Rudy – wyznaczona została Uchwałą Nr XIII/115/2019 Rady Miejskiej w Kuźni Raciborskiej z dnia 30 października 2019 r. oraz zmieniona Uchwałą nr XXXIII/276/2021 Rady Miejskiej w Kuźni Raciborskiej z dnia 27 maja 2021 r.

- Aglomeracja Rudy o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) 2 926 swoim zasięgiem obejmuje miejscowość Rudy;

- Aglomerację obsługują dwie oczyszczalnie ścieków zlokalizowanych w Rudach przy ul. Zielonej 7a (Brantolka) oraz Szkolnej (MOW) w Rudach;
- Oczyszczalnia ścieków „MOW” ul. Szkolna:
 - przepustowość oczyszczalni zgodnie z aktualnym pozwoleniem wodnoprawnym:
 - średnia [m^3/d]: 30
 - maksymalna godzinowa [m^3/h]: 15
 - maksymalna roczna [m^3/rok]: 12045
 - projektowa maksymalna wydajność oczyszczalni ścieków [RLM]: 1018
 - jest to oczyszczalnia biologiczna spełniająca standardy odprowadzanych ścieków (B);
 - ścieki z oczyszczalni odprowadzane są do rzeki Ruda;
- Oczyszczalnia ścieków „Brantolka”:
 - przepustowość oczyszczalni zgodnie z aktualnym pozwoleniem wodnoprawnym:
 - średnia [m^3/d]: 140
 - maksymalna godzinowa [m^3/h]: 140
 - maksymalna roczna [m^3/rok]: 56210;
 - projektowa maksymalna wydajność oczyszczalni ścieków [RLM]: 2018
 - jest to oczyszczalnia biologiczna spełniająca standardy odprowadzanych ścieków (B);
 - ścieki z oczyszczalni odprowadzane są do rzeki Ruda;

W latach 2023-2024 Gmina Kuźnia Raciborska systematycznie realizowała inwestycje związane z gospodarką wodno-ściekową.

Tabela 15 Działania związane z gospodarką wodno-ściekową prowadzone w latach 2023-2024 na terenie Gminy Kuźnia Raciborska

Rok realizacji	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony w zł	źródła finansowania
2023-2024	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w Gminie	Gmina Kuźnia Raciborska	1. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w Gminie Kuźnia Raciborska dla miejscowości Jankowice. 2. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Kuźnia Raciborska.	9 820 953,77	Środki własne/środki zewnętrzne
2023-2024	Budowa sieci kanalizacyjnej	Gmina Kuźnia Raciborska	1. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Budziska. 2. Budowa Sieci kanalizacji Kuźni Raciborskiej ul. Browarna oraz Turze ul. Raciborska.	13 476 019,62	Środki własne/środki zewnętrzne

Źródło: Opracowanie własne

3.6. Ocena stopnia realizacji celów i kierunków działań w zakresie zasobów geologicznych

Dla obszaru wyznaczono następujący cel:

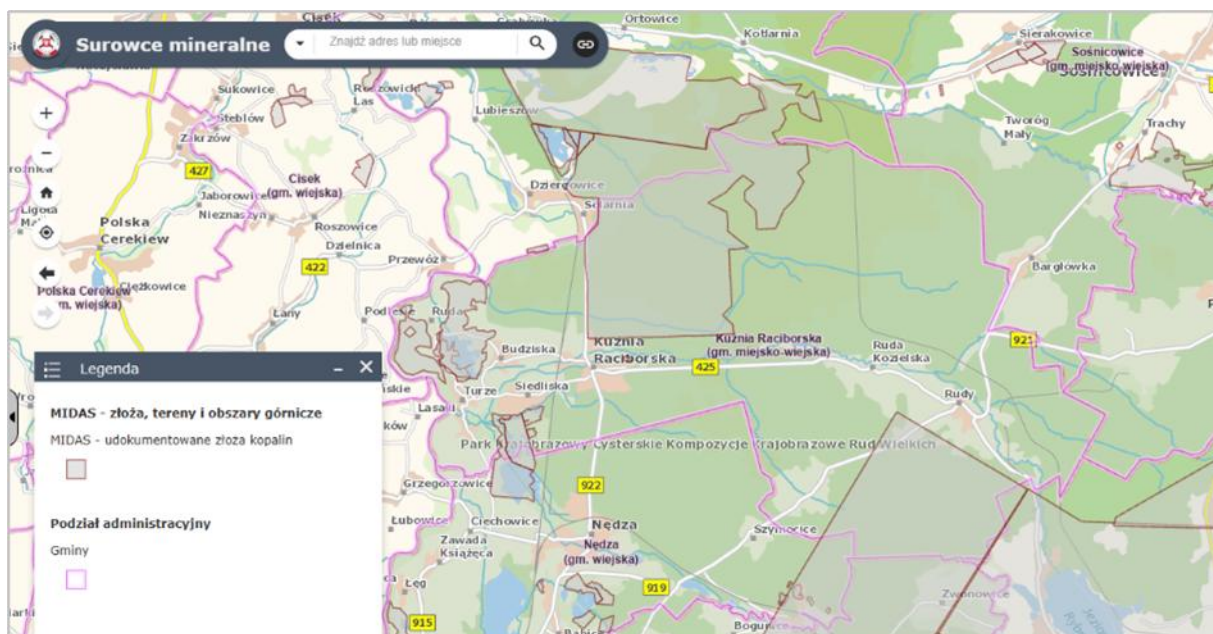
- **Zrównoważona gospodarka zasobami surowców naturalnych.**

Południowa część obszaru Gminy (w okolicach Rybnika) położona jest w strefie pionowego przemieszczenia znacznej wielkości bloków tektonicznych. Istnieje tam uskok nożycowy, który nie jest jednak klasycznym przykładem tej struktury, bowiem oba zdyslokowane skrzydła oddziela od siebie znacznej szerokości rów tektoniczny. Ponadto wszystkie części trzech sąsiadujących struktur elementarnych, tj. zrębu rydułtowskiego, zrębu mikołowskiego oraz rowu zawady, są zaburzone podrzędnymi liniami nieciągłości. Obszar ten leży na pograniczu elewacji stanowiącej wschodnią kontynuację zrębu rydułtowskiego – fundamentu Płaskowyżu Rybnickiego i równoleżnikowego mioceńskiego rowu tektonicznego. Południową część owego rowu wykorzystwała rzeka Ruda jako założenie dla wypreparowania swojej doliny.

Na obszarze Gminy występują gliny zwałowe moreny dennej, gliny moren czołowych i eluwia glin zwałowych. Często glinom towarzyszą piaski, żwiry i głazy narzutowe różnej wielkości. Eluwia glin zwałowych są lokalnie makroskopowo trudne do odróżnienia od rozmytych i redeponowanych utworów trzeciorzędowych, tym bardziej, że w wielu miejscach osady obu typów uległy przemieszaniu. Najbardziej rozpowszechnionymi osadami budującymi obszar zlewni Rudy są osady fluwioglacjalne – głównie piaski i piaski ze żwirami oraz żwiry różnej granulacji. Niekiedy zawierają one wkładki mułków i ilów, a także głazy.

W serwisie Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych Polski MIDAS na terenie Gminy Kuźnia Raciborska wyszczególniono 15 złóż (w tym 9 złóż piasków i żwirów, 4 złoża piasków podsadzkowych i 2 złoża węgla kamiennych). Obecnie eksploatowane są 3 złoża, w tym 2 złoża piasków i żwirów, 1 złożo piasków podsadzkowych. Okresowo użytkowane jest 1 złożo piasków i żwirów.

Lokalizacja złóż w Gminie Kuźnia Raciborska przedstawiona została na rysunku poniżej.

Rysunek 6 Lokalizacja złóż w Gminie Kuźnia Raciborska

Źródło: <https://geologia.pgi.gov.pl/mapy//>

Na terenie Gminy Kuźnia Raciborska znajdują się trzy obszary górnicze o statusie obszaru – aktualny, w tym:

- 1) Ruda 3 nr 10-12/1/57b; nr decyzji: 39/OS/2016 wydana przez: Marszałka Województwa Śląskiego; status: aktualny; powierzchnia 390 646,00 m²; położenie: Turze, Budziska, Ruda;
Nazwa złoża Ruda I; kod złoża (w systemie MIDAS): KN 4436; kopalina: piaski i żwiry
złoże eksploatowane E; data rozpoczęcia eksploatacji: 2001; położenie złoża: Ruda;
powierzchnia udokumentowanego złoża: 245,4000 ha; użytkownicy złoża: "Mixt" sp. z o.o.;
sposób eksploatacji: odkrywkowy; zastosowanie kopaliny dla budownictwa;
- 2) Siedliska nr 10-12/3/272 nr decyzji: 1392/OS/2021 wydana przez: Marszałka Województwa Śląskiego; termin ważności: 2046-12-31; status: aktualny; położenie: Siedliska, dz. 558, 567, 568, 571, 581, 583-588; obszar górniczy o powierzchni 44 192,00 m²;
Kod złoża (w systemie MIDAS): KN 20125; kopalina główna: piaski i żwiry; powierzchnia udokumentowanego złoża: 4,4200 ha; stan zagospodarowania złoża: złożo eksploatowane okresowo T, data rozpoczęcia eksploatacji: 2020; użytkownicy złoża: P.P.U.H „ASA” Laura Motyka-Gola; możliwe kierunki wykorzystania kopaliny: dla budownictwa, dla drogownictwa; sposób eksploatacji: odkrywkowy;
- 3) Turze 5 nr w rejestrze 10-12/1/54d; data wyznaczenia 2022-10-26; dokument wyznaczający 3669/OE/2022 wydany przez Marszałka Województwa Siedliska, Turze;

złóże Turze 1 KN 10558, kopalina główna: piaski i żwiry, powierzchnia złoża: 81,9700 m²; użytkownik złoża: Kopalnia Piasku „KOTLARNIA” S.A.; kierunki wykorzystania kopaliny: dla budownictwa; sposób eksploatacji: odkrywkowy.¹¹

Na obszarze Gminy Kuźnia Raciborska stwierdzono 3 okresowo aktywne osuwiska w Rudach, na północ od drogi nr 425, jedno również okresowo w dolinie potoku przepływającego przez przysiółek Przerycie oraz jeden teren zagrożony ruchami masowymi ziemi. Osuwiska zarejestrowane w Rudach (gmina Kuźnia Raciborska) powstało w utworach zlodowacenia środkowopolskiego. Są to piaski fluwioglacjalne leżące na glinach zwałowych.¹²

Zgodnie z danymi Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej (SOPO) realizowanego przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy aktualnie na terenie Gminy Kuźnia Raciborska opisano 1 teren zagrożony ruchami masowymi oraz 4 obszary oznaczone jako osuwiska, w miejscowości Rudy.

Osuwiska występujące w obszarze Gminy Kuźnia Raciborska zostały uwzględnione w Rejestrze Osuwisk Powiatu Raciborskiego.

Na terenie Gminy Kuźnia Raciborska w latach 2023-2024 nie były prowadzone działania w zakresie ochrony złóż.

¹¹ Źródło: <https://midas-app.pgi.gov.pl/>

¹² Źródło: *Objaśnienia do mapy osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi. Skala 1:10000. Powiat raciborski. Województwo śląskie PIB PIB 2019*

3.7. Ocena stopnia realizacji celów i kierunków działań w zakresie gleb

Dla obszaru wyznaczono następujące cele:

- **Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi;**
- **Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno – ekonomicznymi.**

Na terenie Gminy Kuźnia Raciborska występują gleby pochodzenia mineralnego i organicznego.

Gleby pochodzenia organicznego, mułowo-torfowe, znajdują się pod ścisłą ochroną i nie podlegają przeznaczeniu na cele nierolnicze. Gleby murszowo-mineralne i murszowate (M) występują między Kuźnią Raciborską i Budziskami oraz na północny zachód od Budzisk. Izolowane płyty występują w trzech miejscach: na południowy wschód od zabudowań Kuźni Raciborskiej, po zachodniej stronie zabudowań Rudy Kozielskiej oraz na północ od zabudowy Przerycia (część Rud).

Gleby torfowo-mułowe oraz mułowo-torfowe występują głównie w dolinkach dopływów Rudy w okolicy Rud i Rudy Kozielskiej. Izolowane płyty występują w Jankowicach, Przeryciu i w lasach w środkowej części Gminy. Z kolei gleby torfowe i murszowo-torfowe występują w kilku płatach na północ i na południe od Rudy Kozielskiej, w Rudach na południe od Rud oraz w Jankowicach.

Stan pokrywy glebowej jest odzwierciedleniem charakteru czynników glebotwórczych oraz różnorodności podłoża przekształconego przez te czynniki w glebę. Pokrywa glebowa ukształtowała się w wyniku akumulacji lodowcowo – wodnej. Zróżnicowanie rzeźby i pokrycie terenu oraz warunków wilgotnościowych spowodowały, że na terenie Gminy Kuźnia Raciborska występuje większość typów i podtypów gleb.

Zasięg przestrzenny i udział najważniejszych typów (i podtypów) gleb jest zróżnicowany:

- mady – stanowiące najmłodsze osady aluwialne zajmują przede wszystkim doliny rzek Odry i Rudy; zajmują największe powierzchnie spośród wszystkich typów gleb na terenie Gminy Kuźnia Raciborska; użytkowane są głównie jako grunty orne i łąki;
- gleby hydromorficzne (glejowe, torfowo – mułowe i mułowo – torfowe, torfowe i murszowo – torfowe oraz murszowo – mineralne i murszowate) ukształtowane w warunkach trwałego lub okresowo – nadmiernego uwilgocenia występują zarówno w dolinach cieków jak i na różnej wielkości powierzchni poza tymi terenami; użytkowane są głównie jako łąki; występują głównie na zachód od Kuźni Raciborskiej oraz w dolinie Rudy;

- znaczną część terenów rolnych (poza doliną Odry i Rudy) zajmują gleby brunatne kwaśne oraz bielcowe,
- udział gleb brunatnych właściwych jest bardzo mały i występują w jednym izolowanym płacie między zabudowaniami Rud i Rudy Kozielskiej;
- czarnoziemy zdegradowane i gleby szare występują w jednym izolowanym płacie w Kuźni Raciborskiej, pomiędzy ośrodkiem „Wodnik” i linią kolejową Kędzierzyn-Koźle – Racibórz.¹³

Użytki wysokich klas bonitacyjnych I – III zajmują tylko mniej niż 20% gruntów ornych ogółem. Dominują gleby IVa, IVb, V i VI klasy bonitacyjnej.¹⁴

W oparciu o przeprowadzone analizy zanieczyszczenia gleb, tereny położone w Gminie Kuźnia Raciborska zostały zakwalifikowane do odpowiednich klas użyteczności glebowej.

W Gminie Kuźnia Raciborska zostały przeprowadzone badania fizykochemiczne gleb na zawartość metali ciężkich takich jak cynk, ołów, kadm miedź chrom i nikiel przez Ośrodek Badań i Kontroli Środowiska.

Badania zostały uzupełnione o analizę agrochemiczną. Ze względu na zanieczyszczenie gleb została wprowadzona skala zanieczyszczeń powierzchniowej warstwy gleby metalami ciężkimi Instytutu Ekologii Terenów Uprzemysłowionych:

- 0 stopień – zawartość naturalna metali ciężkich,
- I stopień – zawartość metali ciężkich podwyższona,
- II stopień – zanieczyszczenie słabe metalami ciężkimi,
- III stopień – zanieczyszczenie średnie metalami ciężkimi,
- IV stopień – zanieczyszczenie silne metalami ciężkimi,
- V stopień – zanieczyszczenie bardzo silne metalami ciężkimi.

Instytut Upraw Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach również wyznaczył trzystopniową klasyfikację zanieczyszczenia gleb i lokalizacji produkcji. Użytki rolne zaliczane do stopnia:

- A – nadają się pod wszystkie uprawy wszystkich gatunków roślin jadalnych i paszowych bez ograniczeń,
- B – nadają się pod wszystkie uprawy jadalne, jedynym zastrzeżeniem są uprawy dla niemowląt,
- C – w skali lokalizacji produkcji nie kwalifikują się pod uprawy jadalne i powinny być przekwalifikowane.

¹³ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kuźnia Raciborska.

¹⁴ Analiza stanu rolnictwa Powiatu Raciborskiego, 2007 r.

Grunty rolne na terenie Gminy Kuźnia Raciborska według klasyfikacji IUNG spełniają kryteria lokalizacji „A” dla której dopuszczalna jest uprawa wszystkich gatunków roślin jadalnych i paszowych. Natomiast według klasyfikacji IETU teren w dolinie Odry poniżej miejscowości Turze kwalifikuje się do klasy II, reszta obszaru Gminy należy do klasy 0 i I.¹⁵

Na terenie Gminy Kuźnia Raciborska w latach 2023-2024 nie były prowadzone działania w zakresie ochrony gleb.

¹⁵ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kuźnia Raciborska

3.8. Ocena stopnia realizacji celów i kierunków działań w zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów

Dla obszaru wyznaczono następujące cele:

- **Racjonalna gospodarka odpadami;**
- **Gospodarowania odpadami innymi niż komunalne.**

Na mocy Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw zniesiono regiony gospodarki odpadami komunalnymi, a także wskazano instalacje komunalne (zamiast dotychczasowych instalacji RIPOK), tj. instalacje zapewniające:

- mechaniczno-biologiczne przetwarzanie niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielanie z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku;
- składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych.

Uwzględniając kierunki działań władz województwa śląskiego, zadaniem Gminy Kuźnia Raciborska jest rozwój i wdrażanie nowoczesnego systemu gospodarki odpadami, w szczególności w zakresie odpadów komunalnych, ograniczenia ilości ich wytwarzania oraz skutecznego sortowania i przetwarzania w celu osiągnięcia wymaganych poziomów odzysku i recyklingu odpadów. Kluczowe znaczenie dla efektu końcowego będzie prowadzenie edukacji ekologicznej i uświadamianie społeczeństwa.

Regulacje prawa miejscowego obowiązujące na terenie Gminy Kuźnia Raciborska w zakresie gospodarowania odpadami to:

- Uchwała nr XXVI/213/2020 Rady Miejskiej w Kuźni Raciborskiej z dnia 26 listopada 2020 r. w sprawie ustalenia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Kuźnia Raciborska ze zmianami wprowadzonymi Uchwałą nr LIX/465/2023 z dnia 9 marca 2023 r.;
- Uchwała Nr XXVI/214/2020 Rady Miejskiej w Kuźni Raciborskiej z dnia 26 listopada 2020 r. w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

- Uchwała nr XIV/122/2019 Rady Miejskiej w Kuźni Raciborskiej z dnia 21 listopada 2019 r. w sprawie określenia wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właściciela nieruchomości;
- Uchwała nr X/70/2025 Rady Miejskiej w Kuźni Raciborskiej z dnia 8 stycznia 2025 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, ustalenia wysokości stawki tej opłaty oraz zwolnienia w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi kompostujących bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostowniku przydomowym.

Gminny system gospodarowania odpadami obejmuje nieruchomości zamieszkałe. Właściciele pozostałych nieruchomości zobowiązani są do zawarcia indywidualnych umów z przedsiębiorcą odbierającym odpady na terenie Gminy Kuźnia Raciborska, który znajduje się na liście podmiotów posiadających uprawnienia do odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości z terenu Gminy Kuźnia Raciborska dostępnej na stronie internetowej <https://kuznia-raciborska.finn.pl/bipkod/21318193> oraz ma pozwolenie na zbieranie odpadów właściwej frakcji.

W 2024 roku „Odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych powstających na terenie nieruchomości zamieszkałych na obszarze Gminy Kuźnia Raciborska”, prowadzone było przez Gminne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. na czas określony od 01.01.2024. do 31.03.2024r. Natomiast od 01.04.2024r. do 31.12.2024r. GPWiK Sp. z o.o. realizowała tylko odbieranie i transport odpadów komunalnych powstających na terenie nieruchomości zamieszkałych na obszarze Gminy Kuźnia Raciborska..

Zagospodarowanie odpadów komunalnych odebranych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych z terenu Gminy Kuźnia Raciborska w okresie od 01.04.2024r. do 31.12.2024r realizowane było przez firmę SEGO Sp. z o.o. z siedzibą w Rybniku przy ul. Oskara Kolberga 65.

Na terenie Gminy Kuźnia Raciborska w 2024 r. działał system gospodarowania odpadami komunalnymi zgodny z Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Kuźnia Raciborska (Uchwała Nr XXVI/213/2020 Rady Miejskiej w Kuźni Raciborskiej z dnia 26 listopada 2020 r. ze zmianami oraz Uchwałą Nr XXVI/214/2020 Rady Miejskiej w Kuźni Raciborskiej z dnia 26 listopada 2020 r. w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Od 1 stycznia 2022 roku Burmistrz Miasta Kuźnia Raciborska powierzył Zakładowi Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Kuźni Raciborskiej (ZGKiM) realizację zadania własnego Gminy Kuźnia Raciborska w zakresie prowadzenie obsługi PSZOK w Kuźni Raciborskiej przy ulicy Klasztornej 45.

Zestawienie frakcji odpadów komunalnych, które właściciele nieruchomości zamieszkałych przekazali do PSZOK w 2024 r. zawiera poniższa tabela.

Tabela 16 Zestawienie odpadów zebranych w PSZOK w 2024 r.

Kod odpadu	Rodzaj odebranych odpadów komunalnych	Masa odebranych odpadów komunalnych (Mg)
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 i 20 01 35	8,3810
20 01 39	Tworzywa sztuczne	4,0900
20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki	1,9270
16 01 03	Zużyte opony	12,1555
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	290,9965
20 01 23*	Urządzenia zawierające freony	4,5300
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	51,9610
20 01 34	Baterie i akumulatory inne niż wymienione w 20 01 33	0,1820
13 02 06 *	Syntetyczne oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe	0,6600
20 01 21*	Lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć	0,0880
20 01 01	Papier i tektura	0,0200
20 01 11	Tekstylia	4,2770
20 01 27*	Farby, tusze, farby drukarskie, keje, lepiszcze i żywice zawierające substancje niebezpieczne	1,9385
15 01 10*	Opakowania zawierające pozostałości substancji niebezpiecznych lub nimi zanieczyszczone	1,4650
20 01 13*	Rozpuszczalniki	0,0020

20 01 19*	Środki ochrony roślin	0,0001
Razem		382,6791

Źródło: Analiza gminnego stanu gospodarki odpadami komunalnymi za rok 2024

Rada Miejska w Kuźni Raciborskiej Uchwałą Nr IV/41/2019 z dnia 17 stycznia 2019 r. przyjęła do realizacji „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Kuźnia Raciborska na lata 2018-2032”. Dokument zaktualizowano Uchwałą nr VIII/53/2024 r. Rady Miejskiej w Kuźni Raciborskiej z dnia 21 listopada 2024 r.

Celem Programu jest:

- 1) usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy do 2032 roku;
- 2) minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu na terenie Gminy;
- 3) likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko w Gminie.

Program zawiera:

- 1) charakterystykę Gminy Kuźnia Raciborska,
- 2) ogólne informacje dotyczące właściwości azbestu,
- 3) informacje o sposobach postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- 4) aktualną sytuację dotyczącą sposobu gospodarowania wyrobami zawierającymi azbest na terenie Gminy Kuźnia Raciborska,
- 5) harmonogram realizacji Programu,
- 6) finansowe aspekty realizacji Programu.

Na terenie Gminy Kuźnia Raciborska przeprowadzona została inwentaryzacja materiałów azbestowych metodą spisu z natury, mająca na celu określenie lokalizacji, stanu oraz ilości wyrobów zawierających azbest. Na podstawie uzyskanych informacji sporządzono wymagane przepisami prawa ankiety, a następnie opracowane zostało tabelaryczne zestawienie obiektów, na których występuje azbest. W zestawieniu uwzględniono numery ewidencyjne obrębów i działek. Zalecono, aby co roku zestawienie to aktualizowane było o dane i parametry z demontażu wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy. Zebrane dane były podstawą do weryfikacji Bazy Azbestowej.

Z pozyskanych danych wynika, że wyroby zawierające azbest na terenie Gminy to głównie faliste i płaskie płyty azbestowo-cementowe, służące jako pokrycie dachowe w budynkach mieszkalnych oraz budynkach zabudowy gospodarczej. Obiekty, w których znajdują się wyroby zawierające azbest na terenie Gminy to głównie domy mieszkalne oraz budynki gospodarcze.

Na terenie Gminy Kuźnia Raciborska zidentyfikowano 282,070 Mg wyrobów zawierających azbest, z czego 255,233 Mg w posiadaniu osób fizycznych oraz 26,837 Mg w posiadaniu osób prawnych.

Zgodnie z Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 do roku 2032 należy usunąć i zutylizować wszystkie wyroby zawierające azbest zlokalizowane na terenie Gminy Kuźnia Raciborska. W celu wypełnienia tych zapisów należy usuwać ok. 20,148 Mg wyrobów azbestowych rocznie.

Gmina Kuźnia Raciborska podejmowała racjonalne działania w celu podnoszenia stanu gospodarki odpadami na jej terenie. Szereg planowanych prac w perspektywie czasu generował pojawienie się zagrożeń, trudności, dlatego kluczowym aspektem była trafna ocena zadań, które stawia przed sobą Gmina.

Tabela 17 Działania w zakresie gospodarowania odpadami prowadzone w latach 2023-2024 na terenie Gminy Kuźnia Raciborska

Rok realizacji	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony w złotych	Źródła finansowania
2023	Odbiór i zagospodarowanie odpadów od mieszkańców i podmiotów	Gmina Kuźnia Raciborska	W 2023 r. bezpośrednio z nieruchomości zamieszkałych odebrano: – Zmieszane odpady komunalne w ilości: 1851,48 Mg. – Odpady zielone i odpady ulegające biodegradacji: 180,62 Mg. – Odpady komunalne selektywnie odebrane w ilości 1 220,86 Mg	Zgodnie z przedstawionym sprawozdaniem	Środki własne/środki zewnętrzne
2024	Odbiór i zagospodarowanie odpadów od mieszkańców i podmiotów	Gmina Kuźnia Raciborska	W 2024 r. bezpośrednio z nieruchomości zamieszkałych i odebrano: – Zmieszane odpady komunalne w ilości 2021,486 Mg – Odpady zielone i odpady ulegające biodegradacji w ilości 202,815 Mg – Odpady komunalne selektywnie odebrane (sprzed posesji) w ilości 1172,164 Mg.	Zgodnie z przedstawionym sprawozdaniem	Środki własne/środki zewnętrzne
2023	Działalność PSZOK	Gmina Kuźnia Raciborska	Gmina Kuźnia Raciborska zobowiązana była w 2023 roku do sfinansowania PSZOK-a w formie dotacji przedmiotowej w kwocie 283 000 zł. Opłaty w całości pokryły działania PSZOK-a.	283 000,00	Środki własne
2023-2024	Budowa PSZOK	Gmina Kuźnia Raciborska	Budowa Punktu Selektywnej Zbiorki Odpadów Komunalnych w Kuźni Raciborskiej	7 400 000,00	Środki własne/środki zewnętrzne
2023-2024	Utylizacja azbestu	Powiat Raciborski	W 2023 roku udzielono 3 dotacji z budżetu powiatu na usunięcie ok. 3,74 ton azbestu z terenu Gminy Kuźnia Raciborska. W 2024 roku udzielono 1 dotacji z budżetu powiatu na usunięcie ok. 2,18 ton azbestu z terenu Gminy Kuźnia Raciborska.	9 240,16 – dotacja z powiatu	Środki własne powiatu
2023	Działania edukacyjne i informacyjne	Gmina Kuźnia Raciborska	Przy współpracy z placówkami oświatowymi i sołtysami przeprowadzono na terenie Gminy Kuźnia Raciborska akcję „Sprzątania Świata” - zakupiono worki do selektywnej zbiórki	W ramach budżetu Gminy/Zadań własnych	Nie dotyczy

			odpadów, rękawice oraz usunięto i zutylizowano zebrane w ramach w/w akcji odpady. Na terenie gminy usunięto dzikie wysypiska odpadów w Rudach oraz w Kuźni Raciborskiej.		
--	--	--	--	--	--

Źródło: Opracowanie własne

3.9. Ocena stopnia realizacji celów i kierunków działań w zakresie zasobów przyrodniczych

Dla obszaru wyznaczono następujący cel:

- **Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu.**

Celem ww. zadania jest ochrona zasobów przyrodniczych poprzez ich właściwe gospodarowanie, podejmowanie takich działań jak: rozbudowa terenów czynnych biologicznie na terenie miasta, ochrona i rozwój form ochrony przyrody oraz zachowanie i ochrona istniejących kompleksów leśnych.

Gmina Kuźnia Raciborska posiada dużą lesistość, wynosi według danych GUS za 2023 rok 73 % całej powierzchni Gminy. W 2023 roku powierzchnia lasów wynosiła 9 246,46 ha, w tym lasy publiczne 8 966,45 ha, w tym lasy publiczne Skarbu Państwa 8 953,55 ha, lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych 8 944,09 ha, lasy publiczne gminne 12,90 ha, lasy prywatne ogółem 280,00 ha.¹⁶

Gmina Kuźnia Raciborska leży w obrębie Nadleśnictwa Rudy Raciborskie, które jest pod nadzorem Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach.

W obecnym swym zasięgu Nadleśnictwo Rudy Raciborskie obejmuje w części lub w całości 20 miast i gmin województw śląskiego i opolskiego, a powierzchnia administrowanych przez nie gruntów wynosi 17 780 ha, w tym 16 913 ha lasów. Obszar terytorialny Nadleśnictwa Rudy Raciborskie podzielony zostało na 12 leśnictw: Leśnictwo Kotlarnia, Leśnictwo Borowiec, Leśnictwo Bargłówka, Leśnictwo Krasiejów, Leśnictwo Stanica, Leśnictwo Rudy, Leśnictwo Lubieszów, Leśnictwo Solarnia, Leśnictwo Nędza, Leśnictwo Szymocice, Leśnictwo Ponięcie, Leśnictwo Baborów.

Lasy Nadleśnictwa zlokalizowane są w 150 kompleksach. Główny kompleks leśny wokół Rud i Kuźni Raciborskiej łączy się z lasami Nadleśnictw Rybnik, Rudziniec i Kędzierzyn. Dwa leśnictwa - Baborów i Ponięcie zlokalizowane są po zachodniej stronie Odry i składają się z wielu małych, otoczonych uprawami rolnymi, kompleksów leśnych. Zwarte, duże kompleksy leśne stwarzają dobre warunki dla bytowania licznych gatunków zwierząt a także występowania roślin typowych dla terenów leśnych. Z kolei małe kompleksy leśne odgrywają istotną rolę w kształtowaniu krajobrazu. Stanowią także ostoję dla zwierząt i roślin

¹⁶ Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica>

występujących w strefie ekotonu, czyli na pograniczu pól i lasów. W lasach nadleśnictwa dominuje sosna.

Udział siedlisk leśnych:

- 64,4 % – borowe, czyli drzewostany z przewagą gatunków iglastych, najczęściej sosny i świerku,
- 33,4 % – lasowe, czyli drzewostany z przewagą gatunków liściastych,
- 2,2 % – olsy, czyli lasy porastające żyzne, bagienne tereny,

Powierzchniowy udział gatunków lasotwórczych:

- 66,4 % – sosna, modrzew,
- 6,3 % – świerk,
- 8,2 % – dąb, klon, jawor, wiąz, jesion,
- 5,7 % – brzoza,
- 7,7 % – buk,
- 1,6 % - jodła, daglezwia,
- 4,1% – pozostałe.

Drzewostany Nadleśnictwa Rudy Raciborskie odznaczają się znacznym zróżnicowaniem wiekowym. Udział poszczególnych klas wiekowych jest następujący:

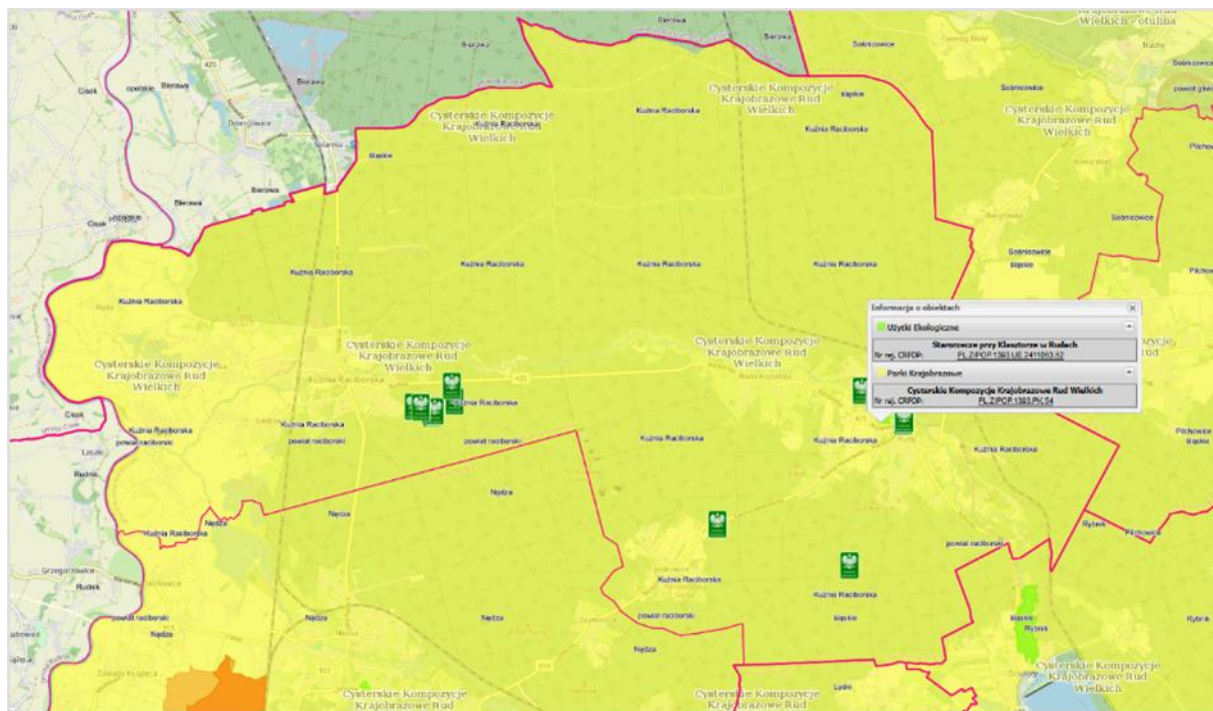
- 13,5 % – I klasa (do 20 lat),
- 17,4 % – II klasa (21 – 40 lat),
- 19,8 % – III klasa (41 – 60 lat),
- 16,3 % – IV klasa (61 – 80 lat),
- 13,6 % – V klasa (81 – 100 lat)
- 4,1 % – VI klasa i starsze (więcej niż 101 lat).
- 1 % - pozostałe; Soc, Sow, Św, Jd, Dbc, Jw, Js, Gb, Lp, Ols, Ak, Tp, Wb.¹⁷

Punktem zwrotnym w historii Nadleśnictwa Rudy Raciborskie był wielki pożar lasu w 1992 r. W sierpniu 1992 roku wybuchł największy pożar lasów w Europie. W wyniku pożaru spłonęło ok. 9 tysięcy ha lasów. Obecnie trwa proces zagospodarowywania pożarzyska, obejmujący również wdrożenie nowoczesnego systemu przeciwpożarowego.

Na obszarze Gminy Kuźnia Raciborska występują formy ochrony przyrody zarejestrowane w centralnym rejestrze form ochrony przyrody <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP>, w tym:

¹⁷ <https://rudy-raciborskie.katowice.lasy.gov.pl>

- PL.ZIPOP.1393.PK.54 Park Krajobrazowy Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich,
- PL.ZIPOP.1393.UE.2411053.52 - użytek ekologiczny Starorzecze przy Klasztorze w Rudach,
- Liczne pomniki przyrody.

Rysunek 7 Lokalizacja form ochrony przyrody na terenie Gminy Kuźnia Raciborska

Źródło: <https://mapy.geoportal.gov.pl/>

W latach 2023-2024 na terenie Gminy realizowano zadania związane z właściwym utrzymaniem obszarów zieleni gminnej oraz ochroną bioróżnorodności.

Tabela 18 Działania prowadzone w celu ochrony zasobów przyrody w latach 2023-2024 na terenie Gminy Kuźnia Raciborska

Rok realizacji	Nazwa przedsięwzięcia do realizacji	Jednostka realizująca	Opis stanu realizacji	Koszt poniesiony w zł	źródła finansowania
2023	Edukacja proekologiczna w bibliotece	Gmina Kuźnia Raciborska	W ramach działań edukacji ekologicznej przeprowadzono Bibliotece Publicznej następujące zadania: – Współorganizacja imprezy „W krainie zwierząt” w Przedszkolu w Turzu; – Podczas powitania wiosny w Przedszkolu w Turzu odbyło się wiele konkursów, zagadek i zabaw edukacyjnych związanych z wiosenną przyrodą; – Do udziału w organizowanym Jarmarku Rękodzieła zapraszamy przedstawicieli Nadleśnictwa Rudy Raciborskie. Na stoisku popularyzują wiedzę o Parku Krajobrazowym Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich oraz bezpłatnie rozdawali sadzonki wszystkim chętnym; – Także we współpracy z Nadleśnictwem zorganizowano I Krajoznawczy Rajd Rowerowy dla Małych i Dużych. Przewodnikiem był leśnik, który opowiadał uczestnikom o walorach przyrodniczych rudzkich lasów; – Święto jeża - pogromcy ślimaków i przyjaciele ogrodów byli bohaterami lekcji bibliotecznych przeprowadzonych w 4 grupach przedszkolnych w Przedszkolu w Rudach.	W ramach budżetu	Środki własne
2024	Eko-pracownię pod chmurką	Gmina Kuźnia Raciborska	Szkoła Podstawowa w Kuźni Raciborskiej pozyskała z WFOŚiGW 70 000,00 na „Eko-pracownię pod chmurką” oraz 100 000,00 zł darowizny z Lasów Państwowych na „Klasę z drewna”.	70 000,000 – WFOŚiGW, 100 000,00 - LP	Środki zewnętrzne

2023-2024	Budowa Eko Parku w Kuźni Raciborskiej	Gmina Kuźnia Raciborska	Budowa Eko Parku w Kuźni Raciborskiej	281 791,54	Środki własne/WFOŚiGW
2023-2024	Działania edukacyjne	Nadleśnictwo Rudy Raciborskie	W ramach tych działań prowadzono zajęcia edukacyjne w szkołach, organizowano oprowadzanie grup zorganizowanych po terenie zespołu klasztorno-pałacowego i parku w Rudach, a także brano udział w lokalnych festynach i imprezach plenerowych poprzez przygotowanie stoisk edukacyjnych Nadleśnictwa. Dodatkowo, przeprowadzano akcje sadzenia lasu z udziałem mieszkańców, uczniów i lokalnych organizacji. Tego rodzaju przedsięwzięcia są kontynuowane i planowane również w kolejnych latach, z uwzględnieniem potrzeb społeczności lokalnej oraz możliwości organizacyjnych i finansowych Nadleśnictwa.	W ramach budżetu	Nie dotyczy

Źródło: Opracowanie własne

3.10. Ocena stopnia realizacji celów i kierunków działań w zakresie przeciwdziałaniu zagrożeniom poważnymi awariami

Dla obszaru wyznaczono następujący cel:

- **Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.**

Jednym z zagrożeń środowiskowych, mających wpływ na wszystkie jego komponenty, są awarie przemysłowe mogące powstać w obrębie instalacji technologicznych, magazynach lub urządzeniach transportowych. W wyniku awarii, wybuchu lub pożaru do otoczenia uwolnione zostają substancje chemiczne, które przedostają się do atmosfery, wód i gleb na terenie zagrożonym, a także mogą negatywnie wpływać na florę, faunę czy człowieka. Zgodnie z dyrektywami, a także realizacją celów polityki w zakresie ochrony środowiska, życia i zdrowia ludzi, podejmowane są działania zapobiegawcze awariom i ograniczające ich skutki.

W związku z możliwościami wystąpień awarii przemysłowych przyjęto dzielić przedsiębiorstwa na zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii (ZZR) i zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii (ZDR). Dla obu grup zakładów prowadzone są działania monitorujące, a także plan działania w przypadku wystąpienia możliwych zdarzeń niekontrolowanych prowadzących do zagrożenia środowiskowego.

Na analizowanym obszarze Gminy Kuźnia Raciborska nie występuje żaden zakład o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR), ani zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR). Najbliższe tego typu zakłady zlokalizowane są w odległości większej niż 5 km od granic Gminy, są to m.in.: PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna Oddział Elektrownia Rybnik (ZZR), Eloros Sp. z o.o.(ZZR) w Rybniku, STP & DIN CHEMICALS Sp. z o.o. Zakład w Kędzierzynie-Koźlu (ZZR), Petrochemia – Blachownia Sp. z o.o. w Kędzierzynie – Koźlu.

Wszystkie zakłady zaliczane do zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii (ZZR) oraz o dużym ryzyku wystąpienia awarii (ZDR) posiadają wdrożone oraz zatwierdzone sposoby powiadamiania i alarmowania mieszkańców oraz sposoby ich zachowania się na wypadek zagrożenia na terenie zakładu. Podlegają one również kontrolom Inspekcji Ochrony Środowiska.

Należy zaznaczyć, iż zagrożenie spowodowania poważnej awarii wynikać może także z transportu samochodowego substancji niebezpiecznych. Należy pamiętać także o tym,

iż paliwa płynne przewożone są praktycznie po wszystkich drogach, gdzie występują stacje paliw płynnych.

Na terenie Gminy Kuźnia Raciborska w latach 2023-2024 nie były prowadzone działania w zakresie ochrony przed poważnymi awariami.

4. WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI PROGRAMU

Tabela 19 Wskaźniki monitorowania realizacji programu na terenie Gminy Kuźnia Raciborska

Wskaźniki	Stan wyjściowy 2021 r.	Stan na 2023 r.	Stan na 2024 r.
KLIMAT I POWIETRZE			
Drogi gminne o nawierzchni twardej [km]	b.d.	22,5	19,8
Wymiana starych źródeł ciepła w budynkach jednorodzinnych z programów dotacyjnych [szt./rok]	130	76	56
GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA			
Długość eksploatowanej sieci wodociągowej [km]	124,6	136	136
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej [%]	99,9	99,9	99,9
Długość sieci kanalizacji sanitarnej [km]	36,3	42,1	52,3
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [%]	55,4	55,3	57,4
GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW			
Zmieszane odpady komunalne zebrane w ciągu roku [Mg]	1 855,55	1 851,48	2 026,01
Ilość odpadów selektywnie zebranych w ciągu roku [Mg]	2 250,83	1 654,24	1 542,08
OCHRONA ZASOBÓW PRZYRODY			
Udział powierzchni terenów zieleni w powierzchni ogółem [%]	0,14	0,14	b.d.
Obszary prawnie chronione [ha]	12 680,00	12 680,04	12 680,04

Źródło: GUS

5. PODSUMOWANIE

W niniejszym opracowaniu przedstawiono zadania, które były realizowane w ramach Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kuźnia Raciborska w latach 2023-2024. Duża część zadań zawartych w Programie wpisuje się w požądane przez ogół mieszkańców gminy kierunki – np. poprawę stanu powietrza atmosferycznego, rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej, zmniejszenie uciążliwości hałasu.

Do najważniejszych zadań zrealizowanych w ramach POŚ należy zaliczyć :

- Wymianę pieców na mniej emisyjne;
- Budowę i modernizację dróg;
- Budowę i modernizację sieci wodociągowo-kanalizacyjnych;
- Zmniejszająca się ilość masy zmieszanych odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku;
- Urządzanie, zagospodarowanie i utrzymanie terenów zieleni.

Należy stwierdzić, iż w celu poprawy stanu środowiska na terenie gminy zrealizowano lub realizuje się w sposób ciągły niemal wszystkie zadania wskazane w Programie.

Na podstawie przeprowadzonej analizy realizacji zadań przewidzianych w Programie stwierdza się konieczność dalszego inwestowania w działania z zakresu ochrony powietrza oraz kontynuowania działań związanych z budową, rozbudową oraz modernizacją sieci kanalizacyjnej. Ponadto należy kontynuować działania związane z budową przydomowych oczyszczalni ścieków, dążąc do zapewnienia wszystkim mieszkańcom możliwości odprowadzania ścieków w sposób prawidłowy.

Bardzo ważnym działaniem w skali lokalnej jest prowadzenie zarówno zajęć w ramach edukacji szkolnej, a także w formie akcji i konkursów związanych z problematyką ochrony środowiska.

6. SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1 Mapa Gminy Kuźnia Raciborska	7
Rysunek 2 Średnie temperatury i opady na terenie Gminy Kuźnia Raciborska	8
Rysunek 3 Podział województwa śląskiego na strefy dla celów oceny jakości powietrza za 2024 r.	17
Rysunek 4 Lokalizacja JCWPD w obrębie Gminy Kuźnia Raciborska na mapie	45
Rysunek 5 Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi w Gminie Kuźnia Raciborska	47
Rysunek 6 Lokalizacja złóż w Gminie Kuźnia Raciborska	57
Rysunek 7 Lokalizacja form ochrony przyrody na terenie Gminy Kuźnia Raciborska	71

7. SPIS TABEL

Tabela 1 Dane na temat podziału administracyjnego Gminy Kuźnia Raciborska	6
Tabela 2 Stan ludności Gminy Kuźnia Raciborska w latach 2020-2024	7
Tabela 3 Tabela klimatu Gminy Kuźnia Raciborska	8
Tabela 4 Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Kuźnia Raciborska w latach 2020-2024	9
Tabela 5 Podmioty gospodarcze według klas wielkości na terenie Gminy Kuźnia Raciborska w latach 2021-2024	9
Tabela 6 Podmioty gospodarcze według rodzajów działalności na terenie Gminy Kuźnia Raciborska w latach 2021-2024	10
Tabela 7 Użytki rolne na terenie Gminy Kuźnia Raciborska w 2020 roku	10
Tabela 8 Powierzchnia gruntów leśnych na terenie Gminy Kuźnia Raciborska w latach 2020-2024 ..	11
Tabela 9 Zbiornicze zestawienie wyników klasyfikacji stref wg kryterium ochrony zdrowia ludzi w 2024 roku – klasyfikacja podstawowa	19
Tabela 10 Zbiornicze zestawienie wyników klasyfikacji stref wg kryterium ochrony roślin w 2024 roku dla strefy śląskiej	20
Tabela 11 Działania prowadzone w celu ochrony powietrza w latach 2023-2024 na terenie Gminy Kuźnia Raciborska	27
Tabela 12 Działania prowadzone w celu ochrony przed hałasem w latach 2023-2024 na terenie Gminy Kuźnia Raciborska	34
Tabela 13 Wyniki pomiarów stałej sieci monitoringu w 2023 – punkt pomiarowy S_2021_E_14 Kuźnia Raciborska, ul. Browarna	36
Tabela 14 Działania związane z ochroną wód prowadzone w latach 2023-2024 na terenie Gminy Kuźnia Raciborska	50
Tabela 15 Działania związane z gospodarką wodno-ściekową prowadzone w latach 2023-2024 na terenie Gminy Kuźnia Raciborska	55
Tabela 16 Zestawienie odpadów zebranych w PSZOK w 2024 r.	64
Tabela 17 Działania w zakresie gospodarowania odpadami prowadzone w latach 2023-2024 na terenie Gminy Kuźnia Raciborska	67
Tabela 18 Działania prowadzone w celu ochrony zasobów przyrody w latach 2023-2024 na terenie Gminy Kuźnia Raciborska	72

Tabela 19 Wskaźniki monitorowania realizacji programu na terenie Gminy Kuźnia Raciborska 76